

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут _____ Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра _____ економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____ Шеремет О. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Заїнчковський А.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності _____ 051 «Економіка»

(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Економіка підприємства»

на тему: _____ «Економічне обґрунтування доцільності залучення кредитних ресурсів та шляхи підвищення кредитоспроможності підприємства»

Виконав здобувач 4 курсу групи ЕП 4-1 Куріс Ілона Сергіївна
(прізвище та ініціали)

Керівник _____ Данькевич Олександр Григорович _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент _____ Басюк Т.П. _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2020 р.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» Національний університет харчових технологій, Київ, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена обґрунтуванню науково-методичних положень та практичних рекомендацій щодо доцільності залучення кредитних ресурсів та пошук шляхів підвищення кредитоспроможності ПрАТ «Обухівський молокозавод»

У першому розділі досліджено теоретичні аспекти доцільності залучення кредитних ресурсів. При дослідженні зазначеного питання нами було досліджено економічну сутність та зміст кредитних ресурсів, розглянуто механізм залучення кредитних ресурсів, досліджено методи оцінки кредитоспроможності різними банківськими установами та доцільності залучення позикових коштів.

У другому розділі проаналізовано господарську діяльність, фінансовий стан та кредитоспроможність зокрема, аналіз ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності підприємства та його платоспроможності.

У третьому розділі запропоновано захід щодо покращення кредитоспроможності шляхом збільшення обсягу прибутку, збільшивши обсяг реалізації продукції та пошуку резервів збільшення прибутку. Обґрунтована економічна доцільність, вплив заходу на основні показники діяльності підприємства та показники кредитоспроможності підприємства.

Ключові слова: кредитні ресурси, кредитоспроможність, рентабельність, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, прибутковість.

SUMMARY

Qualifying work on the receipt of educational degree "bachelor" from speciality a 051 "Economy", educationally-professional program "Economy of enterprise" the National university of food technologies, Kyiv, 2020.

Qualification work is devoted to the substantiation of scientific and methodological provisions and practical recommendations on the feasibility of attracting credit resources and to find ways to increase the creditworthiness of "Obukhov Dairy Plant"

The first section examines the theoretical aspects of the feasibility of attracting credit resources. In studying this issue, we studied the economic nature and content of credit resources, considered the mechanism of attracting credit resources, studied methods for assessing the creditworthiness of various banking institutions and the feasibility of borrowing.

The second section analyzes the economic activity, financial condition and creditworthiness in particular, analysis of liquidity, financial stability, profitability of the enterprise and its solvency.

The third section proposes a measure to improve creditworthiness by increasing profits, increasing sales and finding reserves to increase profits. Substantiated economic feasibility, the impact of the measure on the main indicators of the enterprise and indicators of creditworthiness of the enterprise.

Key words: credit resources, creditworthiness, profitability, liquidity, solvency, financial stability, profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ.....	6
1.1. Сутність та види кредитних ресурсів.....	6
1.2. Механізм залучення кредитних ресурсів.....	13
1.3. Методи оцінки доцільності залучення кредитних ресурсів та кредитоспроможності підприємства	18
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	27
2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Обухівський молокозавод».....	27
2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства	32
2.3. Аналіз фінансового стану підприємства	43
2.4. Оцінка кредитоспроможності підприємства та доцільності залучення кредитних ресурсів.....	49
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ НА ПРАТ «ОБУХІВСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД».....	56
3.1. Шляхи підвищення кредитоспроможності на підприємстві.....	56
3.2. Заходи щодо підвищення кредитоспроможності на ПрАТ «Обухівський молокозавод»	61
3.3. Вплив запропонованих заходів на фінансовий стан та кредитоспроможність підприємства.....	68
Висновки до розділу 3.....	71
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність обраної теми дослідження. За сучасних умов кредит набув своїх специфічних рис, забезпечує раціональне використання грошових ресурсів і виступає як фактор прискорення процесу розширеного відтворення, регулятор грошового обігу, тобто змінює готівковий оборот в обігу на безготівковий.

Необхідність використання підприємствами кредиту зумовлена тим, що надходження коштів підприємству і його платежі не збігаються як за часом, так і за сумою. Тому банк повинен будувати кредитні відносини з підприємствами таким чином, щоб через кредит сприяти досягненню високоприбуткової діяльності, впровадженню у виробництво науково-технічного прогресу, розширенню асортименту товарів і послуг.

В умовах ринкової економіки об'єктом кредитних відносин переважно є гроші як загальний ресурс, за допомогою якого можна придбати всі інші ресурси – матеріальні, технічні, трудові, природні тощо. Мобілізовані банками ресурси спрямовуються на три укрупнені об'єкти кредитування: на формування основних коштів суб'єктів господарювання та інші інвестиційні цілі, на формування їх оборотних коштів та на споживчі цілі. Забороняється надання кредитів на покриття збитків господарської діяльності позичальника, на формування та збільшення статутного фонду комерційних банків та інших господарських товариств, на придбання цінних паперів будь-яких підприємств.

Вагомий внесок у дослідження кредитних ресурсів зробили багато вітчизняних та зарубіжних авторів: О.Васюренко, У.Владичин, О.Заруби, Б.Івасіва, С.Ілляшенка, О.Морозової, О.Карасика, О.Кириченка, З.Ко вальової, Л.Павлової, Г.Поляка, Н.Рогожнікової, Л.Рудь, Я.Чайковського та інших.

Метою дослідження є обґрунтування науково-методичних положень та практичних рекомендацій щодо доцільності залучення кредитних ресурсів та пошук шляхів підвищення кредитоспроможності ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Відповідно до мети, в роботі поставлено та вирішено наступні **завдання**:

- визначено сутність кредитних ресурсів та їх види ;
- досліджено методичні підходи до оцінки доцільності залучення кредитних ресурсів;
- проведено ґрунтовний аналіз факторів, що впливають на кредитоспроможність підприємства;
- визначено шляхи забезпечення підвищення кредитоспроможності підприємства;
- висвітлено господарсько-правові засади та загальна характеристика ПрАТ «Обухівський молокозавод»;
- проаналізовано основні техніко – економічні показники діяльності ПрАТ «Обухівський молокозавод»;
- оцінено доцільність залучення кредитних ресурсів на ПрАТ «Обухівський молокозавод»;
- надано наукове обґрунтування пропозицій з зростання кредитоспроможності та платоспроможності ПрАТ «Обухівський молокозавод»;
- здійснено економічне обґрунтування пропозиції для ПрАТ «Обухівський молокозавод»;
- визначено економічний ефект для підприємства від впровадження заходу із підвищення зростання платоспроможності підприємства.

Об’єктом дослідження є ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до визначення доцільності залучення кредитних ресурсів та розробки заходів з підвищення кредитоспроможності підприємства з метою забезпечення ефективності його діяльності.

Методи дослідження. У роботі використано методи логічного та системного аналізу — для обґрунтування практичних рекомендацій щодо

зростання прибутковості; порівняльного аналізу — для визначення зміни фінансового результату діяльності підприємства в результаті впровадження запропонованих заходів. Також у дослідженні було використано розрахункові та табличні методи. Базою для виконання дослідження стали наукові фахові статті за темою дослідження, навчальні посібники та монографії, бухгалтерські стандарти, електронні джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ

1.1. Поняття та види кредитних ресурсів

Сучасна ринкова економіка спонукає суб'єктів ринку до постійного розвитку, що, в свою чергу, призводить до зростання їхніх потреб у фінансових ресурсах. Свої потреби у фінансових ресурсах суб'єкти ринку задовольняють в основному за допомогою кредитів через механізм кредитного ринку. Саме кредитні ресурси забезпечують функціонування цього ринку, зокрема дають змогу проводити кредитні операції. Недостатність же таких коштів знижує ефективність діяльності суб'єктів кредитного ринку, призводить до скорочення кредитування економічних суб'єктів та негативно впливає на стан національної економіки.

Основними учасниками національного кредитного ринку є держава, банківські та небанківські фінансово-кредитні установи, суб'єкти господарювання. Відповідно кожен із них реалізує на практиці конкретний вид кредиту, а саме: – держава – державний кредит;

– комерційні банки

– усі види банківських та міжбанківських кредитів; – небанківські фінансово-кредитні установи

– споживчі та виробничі кредити;

– суб'єкти господарювання – міжгосподарський кредит і лізинг.

З огляду на це поняття “кредитні ресурси” потребує комплексного дослідження в розрізі всіх суб'єктів – кредиторів кредитного ринку з акцентуванням на джерелах їх формування. Незважаючи на малу частку

державного кредитування з-поміж інших видів кредитування, держава є найвагомішим суб'єктом кредитного ринку і за умов значного економічного піднесення може суттєво впливати на стан національного кредитного ринку значними обсягами наданих дешевих кредитів. Кредитні ресурси держави можуть формуватися з: – коштів, передбачених у державному бюджеті та місцевих бюджетах для надання кредитів; – коштів, що надходять від погашення кредитів та сплати відсотків за користування ними; – коштів забудовників, громадських організацій, кредитних спілок і банків;

- позабюджетних коштів;
- благодійних внесків фізичних і юридичних осіб;
- коштів від проведення аукціонів, конкурсів, лотерей, тендерів і виставок;
- кредитів іноземних та вітчизняних юридичних і фізичних осіб;
- матеріальних та нематеріальних ресурсів, виділених органами місцевого самоврядування, фізичними і юридичними особами в установленому порядку;
- коштів, залучених від емісії державних цінних паперів, переважно облігацій;
- інших надходжень, не заборонених законодавством [1].

Особливістю кредитних ресурсів держави є те, що вони формуються переважно за рахунок доходів державного та місцевих бюджетів. Крім цих коштів, можуть використовуватися й позичені кошти – надходження від емісії облігацій, кредити іноземних та вітчизняних юридичних і фізичних осіб, а також залучені кошти: благодійні внески фізичних і юридичних осіб, гранти, іноземні дотації чи субвенції.

У сучасній науковій літературі суб'єкти господарювання не розглядаються як кредитори. Зазвичай учені визначають кредитні ресурси підприємства як “сукупність кредитних коштів, залучених для фінансового забезпечення його функціонування”, які “формуються на основі потреби в них для формування оборотних коштів і задоволення інвестиційних потреб” [2,15]. Тобто

підприємства, розглядаються лише як позичальники кредитних ресурсів для поповнення обігових коштів.

Водночас існування міжгосподарського кредиту вчені не заперечують. Тому якщо одне підприємство надає кредит іншому, то воно володіє певним обсягом кредитних ресурсів. Отже, зважаючи на “вимушений” характер міжгосподарського кредитування, кредитні ресурси підприємства не мають традиційного вигляду певного фонду, який можна використовувати для кредитних операцій. Міжгосподарський кредит набуває форми дебіторської заборгованості.

Суб'єктами формування кредитних ресурсів для надання міжгосподарського кредиту є самі суб'єкти господарювання, оскільки вони використовують для кредитних цілей лише власний капітал. Відповідно джерелом формування кредитних ресурсів підприємств є лише власні кошти.

Отже, під кредитними ресурсами суб'єктів господарювання пропонуємо розуміти частину доходів, яку підприємство на добровільних засадах погоджується отримати в майбутньому з метою реалізації більшого обсягу товарної продукції у теперішньому періоді, або допустимий рівень дебіторської заборгованості.

Небанківські фінансово-кредитні установи теж є активними кредиторами ринку, оскільки залучають кошти юридичних та фізичних осіб із подальшим розміщенням їх у дохідні активи.

Відповідно до Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” небанківська фінансова установа – це юридична особа, яка надає одну чи кілька фінансових послуг і внесена до Державного реєстру фінансових установ в установленому законодавством України порядку [3]. До небанківських фінансових установ належать кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії,

установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг. Кожна з перелічених установ займає свою нішу в кредитуванні юридичних та фізичних осіб відповідно до нормативно-правових документів, які визначають її статус та вид діяльності на ринку фінансових послуг.

Так, згідно із Законом України “Про кредитні спілки” кредитна спілка – це неприбуткова організація, заснована фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об’єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.

Отже, кредитні ресурси кредитної спілки – це фонд коштів, сформований із членських, пайових, ощадних та депозитних внесків юридичних і фізичних осіб – учасників цієї спілки, а зрідка й банківських кредитів, для кредитування її членів. Джерелами формування ресурсів кредитної спілки є її кошти у вигляді частини власного капіталу, залучені кошти – внески учасників кредитної спілки та позичені кошти – кредити банків або об’єднаної кредитної спілки.

Факторингові компанії як фінансово-кредитні установи купують дебіторську заборгованість клієнтів, пов’язану з постачанням товарів або наданням послуг [4]. Варто зазначити, що законодавством заборонено факторинговим компаніям залучати або позичати кошти третіх осіб для надання факторингових послуг. Це обмежує ресурсну базу факторів лише власним капіталом та ставить їх у неконкурентне становище порівняно з банками, які також надають факторингові послуги. Отже, кредитними ресурсами факторингової компанії є власні кошти, за рахунок яких може бути викуплена дебіторська заборгованість у клієнтів компанії.

Лізингова компанія – це юридична особа, яка передає право володіння й користування неспоживною річчю (предметом лізингу), визначеною індивідуальними ознаками та віднесеною згідно з законодавством до основних фондів, фізичній або юридичній особі (лізингоодержувачу) за договором лізингу [5]. Кредитними ресурсами лізингової компанії є майно, на яке передається право тимчасового володіння й користування при укладенні лізингової угоди, а джерелом формування кредитних ресурсів лізингодавця є власні кошти у вигляді власного капіталу та позичені – банківські кредити.

Кредитні ресурси фінансових компаній формуються шляхом акумулювання грошових коштів переважно юридичних осіб і менше – фізичних осіб; продажу комерційних паперів, випуску акцій та облігацій. Залучені кошти надаються споживачам у вигляді кредитів. Фінансові компанії сплачують своїм вкладникам вищі проценти, ніж комерційні банки.

Таким чином, кредитні ресурси фінансової компанії – це акумульовані кошти фізичних та юридичних осіб, а також залучені та позичені кошти на ринку цінних паперів, які використовуються для споживчого кредитування. Відповідно джерелами формування кредитних ресурсів фінансових компаній є власні, залучені та позичені кошти.

Суб'єктами формування кредитних ресурсів небанківських фінансово-кредитних установ є: самі установи, юридичні та фізичні особи, а в окремих випадках – держава та банківські установи (коли вони виступають кредиторами).

Зважаючи на важливе значення банківського кредитування для соціально-економічного розвитку держави, розглянемо детальніше особливості формування кредитних ресурсів банками. Кредитні ресурси банки формують та використовують для забезпечення своєї повсякденної комерційної діяльності – кредитування юридичних і фізичних осіб задля отримання прибутку. Тобто

прибутковість діяльності банків безпосередньо залежить від сформованого обсягу кредитних ресурсів.

Основними джерелами формування банківських кредитних ресурсів є: власні кошти банків; залучені: залишки на розрахункових та поточних (валютних) рахунках, кошти юридичних та фізичних осіб на депозитних рахунках до запитання та строкові; позичені – міжбанківські кредити і кошти, одержані від випуску цінних паперів.

Таблиця 1.1

Дефініція поняття “кредитні ресурси” залежно від суб’єктного складу кредиторів

Поняття	Визначення
Кредитні ресурси банку	– це кошти, що є в розпорядженні банку, і які можуть використовуватися ним для кредитних операцій
Кредитні ресурси суб’єктів господарювання	– це частина доходів державного та місцевих бюджетів, кредити іноземних та вітчизняних юридичних і фізичних осіб, а також залучені на добровільних засадах кошти для кредитування програм цільового соціально-економічного розвитку населення та суб’єктів господарювання
Кредитні ресурси небанківських фінансових установ	– це частина власного капіталу, залучені кошти юридичних і фізичних осіб або позичені кошти, які установи акумулюють з метою надання певних видів кредиту, виходячи зі своєї спеціалізації на кредитному ринку, на умовах платності, поворотності й терміновості
у тому числі:	
кредитні ресурси фінансової компанії	– це акумульовані кошти фізичних і юридичних осіб, а також залучені кошти на ринку цінних паперів, які використовуються для споживчого кредитування

Продовження таблиці 1.1

кредитні ресурси лізингової компанії	– це майно, на яке передається право тимчасового володіння і користування при укладенні лізингової угоди
кредитні ресурси факторингової компанії	– це власні кошти, за рахунок яких може бути викуплена дебіторська заборгованість у клієнтів компанії
кредитні ресурси ломбарду	– це сукупність власних та позичених коштів, які використовуються для надання кредитів населенню
кредитні ресурси кредитної спілки	– це фонд коштів, сформований із членських, пайових, ощадних і депозитних внесків юридичних та фізичних осіб – учасників кредитної спілки, а деколи і банківських кредитів для кредитування її учасників

Виходячи з наведених вище визначень поняття “кредитні ресурси”, окреслимо їхні спільні та відмінні риси.

Кредитні ресурси всіх кредиторів формуються та використовуються ними для проведення кредитних операцій. Усі групи кредиторів як кредитні ресурси використовують частину власного капіталу, однак інші джерела формування кредитних ресурсів можуть відрізнитися, як і передумови формування кредитних ресурсів. Так, для держави основним мотивом є можливість реалізації програм цільового соціально-економічного розвитку населення та суб’єктів господарювання; для банківських установ – це можливість проведення кредитних операцій з метою отримання прибутку; для небанківських фінансово-кредитних установ – це забезпечення нетипових для банків видів кредитів, а для

суб'єктів господарювання – це можливість збільшення обсягів реалізації товарної продукції.[6]

1.2. Механізм залучення кредитних ресурсів

Організаційний механізм кредитування передбачає конкретний метод надання кредиту, вибір якого залежить від особливостей виробничо-комерційного циклу позичальника, рівномірності надходження виручки від реалізації, кредитної історії, а також від характеру потреби позичальника в позикових засобах.

Юридичним особам кредит надається тільки в безготівковому порядку шляхом зарахування коштів на розрахунковий рахунок позичальника. Фізичним особам кредит може надаватися як у безготівковій формі, так і в готівковій. Кредити в іноземній валюті надаються тільки в безготівковій формі як фізичним, так і юридичним особам.

Способи надання кредиту:

- разове зарахування (видача) грошових коштів;
- відкриття кредитної лінії (в основному для юридичних осіб);
- кредитування банком розрахункового рахунку (овердрафт);
- участь у наданні грошових коштів клієнту на синдикованій основі.

Повернення кредиту і сплата відсотків по ньому можуть проводитися шляхом списання коштів з розрахункового рахунку позичальника за його платіжним дорученням. При нестачі коштів на його розрахунковому рахунку, банк в першу чергу стягує відсотки за позицію, а потім основну суму боргу. Фізичні особи можуть повертати кредити і сплачувати відсотки за ним зі своїх банківських рахунків на підставі письмових розпоряджень, а також поштовим

переказом і внеском готівки в касу. Якщо боржник не повертає суму боргу вчасно, то вона переноситься на рахунок простроченої заборгованості.

Облік відсотків за операціями здійснюється в наступному порядку:

- нараховані відсотки за активними операціями;
- отримані відсотки по активних операціях;
- прострочені відсотки за активними операціями.

Ключовою ставкою для нарахування процентів є:

- а) ставка рефінансування центрального банку (для кредитування фізичних і юридичних осіб);
- б) ставка (за кредитами в іноземній валюті);
- в) ставка по міжбанківському кредиту (кредит для інших комерційних банків або кредитних організацій) [7, с. 111].

Етапи процесу кредитування подані нижче.

1. Розробка стратегії кредитних операцій (меморандум). кожен банк розробляє свою кредитну політику, що відображає цілі, принципи та умови видачі кредиту, які відображаються в соціальному документі меморандумі.

2. Знайомство з потенційним позичальником через подачу відомостей і документів про ведення бізнесу або його фінансове становище.

3. Оцінка кредитоспроможності позичальника і ризику, пов'язаного з видачею позички. На даному етапі вивчаються коефіцієнти, характеризують платоспроможність, ліквідність клієнта, оцінюється його фінансова звітність, проводиться більш глибокий аналіз документації, вивчається бізнес-план позичальника.

В кінцевому підсумку результатом роботи є укладення договору про надання кредиту. Далі кредитна процедура набуває більш ємний і глибокий процес, де головною особливістю буде детальний аналіз і контроль над дотриманням всіх правил надання кредиту.

1. Відділ служби безпеки перевіряє наявність у позичальника несприятливих факторів, що впливають на надання кредиту.

2. Підготовка та укладення кредитного договору і забезпечувальних зобов'язань видачі кредиту. Юридичний відділ банку проводить правову експертизу тексту договору. Після видачі кредиту, фахівець кредитного відділу формує кредитне досьє позичальника.

3. Кредитний моніторинг надає собою контроль в ході кредитування.

4. Андеррайтинг - оцінка ризиків при прийнятті рішення про надання кредиту або при укладанні будь-якого іншого договору, кожен банк має свою власну систему аналізу позичальника.

Можна виділити три основних напрямки: оцінка рівня доходів позичальника, аналіз його кредитної історії, оцінка забезпечення, яке надається позичальником по кредиту.

За результатами перевірки банк або дає свою згоду на видачу кредиту, або відмовляє в цьому. Кредитна організація може також прийняти рішення про надання позики не на тих умовах, які запитував клієнт. Наприклад, банк може зменшити суму кредиту і / або збільшити процентну ставку [8].

Банк здійснює постійний контроль за умовами виконання кредитного договору: ліміт кредитування (дотримання), цільове використання кредиту, своєчасна сплата відсотків по позикового капіталу.

У процесі індивідуального контролю, працівник банку повинен оцінити:

- якість кредиту, тобто зміна фінансового становища клієнта і його здатність погасити кредит;

- дотримання умов кредитного договору;

- стан застави, гарантій, поручительства;

- прибутковість.

В результаті контролю за кредитом, можуть виявитися проблемні кредити, тобто ті кредити, за якими можливий неповернення. Далі на рис.1.1 зображена схема механізму кредитування.

Рис.1.1 Організаційно-економічний механізм надання банківського кредиту

Процес кредитування. Ділиться на кілька етапів:

- розгляд кредитної заявки на отримання кредиту;

- оцінка кредитного ризику і кредитоспроможності позичальника;

- вибір забезпечення кредиту;

- прийняття рішення про доцільність видачі кредиту та його умови;

- оформлення кредитного договору або зобов'язання і видача кредиту;
- контроль за виконанням умов кредиту та його погашення;
- остаточне погашення кредиту [9, с. 160].

Далі кредитний процес з надання грошових коштів являє собою єдність взаємопов'язаних один з одним стадій:

1. Попередній. Розробка стратегій ведення кредитної політики, методи надання кредитів і їх кількість. На даному етапі відбувається залучення клієнтів з метою надання кредитних коштів та узгодження з об'єктом, про кількість і обсяг кредиту.

2. Збір інформації про клієнта. Розглядається кредитна історія і спосіб забезпечення кредиту.

3. Оцінка ймовірності погашення. На цьому етапі за допомогою спеціальних програм, кредитними аналітиками розраховується рейтинг кредитоспроможності позичальника.

4. Прийняття рішення по кредиту. На підставі отриманих даних приймається рішення про видачу або відхилення в кредитних коштах. 5. Укладення кредитної угоди. Укладення угоди супроводжується повідомленням позичальнику про видачу або відхилення в кредитних засобах.

6. Обслуговування кредитної угоди. Обслуговування нарахування відсотків та повернення позики).

7. Закриття кредитної угоди. Закриття угоди відбувається в тому випадку, коли кредит повністю погашений і у позичальника немає ніяких зобов'язань перед кредитором.

Сукупність організаційно-технічних прийомів, за допомогою яких здійснюється надання та повернення банківських позичок, являє собою механізм кредитування, що включає вибір об'єкта, методи кредитування, видачу позички, використання позичкових рахунків, спосіб погашення кредиту.

Спланований і комплексно розроблений механізм кредитування дає велику передумову для якісного розвитку всієї банківської сфери держави і створює нові точки зростання для успішного прогресу реального сектора економіки.

1.3. Методи оцінки доцільності залучення кредитних ресурсів та кредитоспроможності підприємства

При наданні кредитів будь-який банк зустрічається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальників. Ця процедура є обов'язковою, а її результати істотно впливають як на умови конкретних кредитних угод, так і на ефективність кредитної діяльності банку в цілому. Для позичальника оцінка кредитоспроможності також важлива, оскільки від її результату залежить, в якому обсязі буде наданий кредит, і чи буде він наданий взагалі.

Надійним способом вирішення даної проблеми є розробка і використання обґрунтованої методики, що дозволить банку реально оцінювати кредитоспроможність позичальників. Проте слід зазначити, що не існує ні єдиної методики, ні єдиного підходу до її побудови [10].

Оцінюючи кредитоспроможність позичальника, комерційні банки України керуються власними положеннями та методиками, в основу яких покладено методичні рекомендації Національного банку України. Водночас НБУ не забороняє банкам самостійно встановлювати додаткові критерії аналізу фінансового стану позичальника, що підвищують вимоги до показників з метою адекватної оцінки кредитних ризиків і належного контролю за ними [11].

Сучасні методики визначення кредитоспроможності позичальників, які використовуються вітчизняними банками дуже різні. Так, кожен банк розробляє власну систему оцінки кредитоспроможності клієнтів, яка фіксується у внутрішньобанківських документах, та регламентується Положенням «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» [11].

Методики аналізу і система показників кредитоспроможності потенційного позичальника, що використовуються комерційними банками, досить різноманітні. Умовно їх можна розбити на класифікаційні методи оцінки та комплексний аналіз кредитоспроможності (рис. 1.2).

Рис. 1. Методи оцінки кредитоспроможності позичальника [12, с. 114].

Методи оцінки кредитоспроможності позичальника використовують вітчизняні комерційні банки за допомогою таблиці 2.2.

**Методики визначення кредитоспроможності позичальника
комерційними банками України**

Назва комерційного банку	Методика визначення кредитоспроможності
ПАТ «АКБ «КИЇВ»	Бально-рейтингові методи (аналіз показників, кредитний скоринг, рейтинговий метод)
ПАТ «Укрсоцбанк»	Рейтингові методи оцінки кредитоспроможності позичальника
АТ «Ощадбанк»	Бально-рейтингові методи
ПАТ «Мегабанк»	Бально-рейтингові методи з коригуванням на ділову репутацію позичальника
ПАТ КБ «ПриватБанк»	Рейтингові методи оцінки кредитоспроможності позичальника
ПАТ «Промінвестбанк»	Бально-рейтингові методи на основі кількісної оцінки фінансового стану та якісного аналізу ризиків
ПАТ АБ «Укргазбанк»	Бально-рейтингові методи в залежності від типу позичальника (рейтинговий метод - для суб'єктів малого підприємництва; аналіз показників, кредитний скоринг, прогнозування – для юридичних осіб)
ПАТ «Райфайзен Банк «Аваль»	Бально-рейтингові методи з врахуванням об'єктивних та додаткових факторів діяльності підприємства (специфіка діяльності, наявність нерухомості,)
ПАТ «УкрСиббанк»	Бально-рейтингові методи, прогнозування
ПАТ КБ «Правекс-банк»	Бально-рейтингові методи оцінки кредитоспроможності позичальника. Особлива увага приділяється оцінці вартості забезпечення за кредитною угодою

Отже, методи, які застосовуються в практиці вітчизняних банків непогано оцінюють фінансові показники, однак є суттєві проблеми з ефективним використанням якісних характеристик позичальника при оцінці його діяльності, які не мають кількісного вираження (характеристика бізнесу, ринкова позиція позичальника, ділова репутація та ін.).

Для здійснення якісної оцінки кредитоспроможності необхідно доцільно використати також аналіз зовнішнього середовища за таких напрямків, як галузевий і конкурентний аналіз. За допомогою цього аналізу можливо визначити рівень кредитного ризику операції при дослідженні запропонованого до кредитування заходу.

Мінімізувати кредитний ризик банку можливо лише на основі комплексного багатофакторного аналізу кредитоспроможності клієнтів банку, з урахуванням позабалансових ризиків, що дозволить створити надійну базу даних для подальшої рейтингової оцінки конкретного позичальника.

Також слід зазначити, що банки самостійно встановлюють нормативні значення та відповідні бали для кожного показника залежно від його вагомості (значимості) серед інших показників, що можуть свідчити про найбільшу ймовірність виконання позичальником (контрагентом банку) зобов'язань за кредитними операціями.

На підставі Постанови НБУ № 23 від 25.01.2012 р., яка затвердила нове Положення «Про порядок формування та використання банками резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями» [13], вітчизняні банки до 01.01.2013 р. повинні були привести у відповідність розрахунок резервів за активними операціями. Затвердження нового Положення стало важливим етапом на шляху наближення вітчизняної системи оцінювання кредитних ризиків банками до вимог Базеля II та нормативних документів ЄС. Основна мета нововведень - зменшення частки проблемних активів, які є у портфелях банків.

Діюче Положення акумулює в собі основні принципи проведення розрахунку фінансового стану позичальників банків України, що відображені в удосконаленій методиці оцінки кредитоспроможності позичальників – юридичних осіб.

Згідно цієї методики, банк здійснює визначення рейтингового класу боржника-юридичної особи залежно від значення інтегрального показника з урахуванням величини підприємства (велике, середнє або мале).

В основі класифікації покладено метод дискримінантного аналізу, який широко застосовується у світовій практиці оцінювання кредитних ризиків.

Розрахунки інтегрального показника фінансового стану позичальника-юридичної особи здійснюється із застосуванням багатofакторної дискримінантної моделі за наступною формулою 1.1:

$$Z = a_1K_1 + a_2K_2 + a_3K_3 + a_4K_4 + a_5K_5 + a_nK_n - a_0 \quad (1.1)$$

де Z – інтегральний показник;

$K_1, K_2 \dots K_n$ - - фінансові коефіцієнти, що визначаються на підставі даних фінансової звітності боржника - юридичної особи;

$a_1, a_2 \dots a_n$ - параметри, що визначаються з урахуванням вагомості та розрядності фінансових коефіцієнтів і щорічно актуалізуються Національним банком України на підставі даних фінансової звітності боржників - юридичних осіб.

a_0 - вільний член дискримінантної моделі, значення якого щорічно актуалізуються Національним банком України.

Банк для актуалізації параметрів дискримінантної моделі подає до Національного банку України відповідну інформацію щодо даних фінансової звітності боржників - юридичних осіб за формою та у строки, установлені Національним банком України; a_0 - вільний член дискримінантної моделі, значення якого щорічно актуалізуються Національним банком України.

Залежно від значення інтегрального показника позичальник належить до певного діапазону значень ймовірності дефолту, якому відповідає той чи інший клас. Фінансові коефіцієнти визначаються на підставі даних фінансової звітності за останній звітний період.

Базовий перелік фінансових коефіцієнтів, що включені до моделі інтегральної оцінки має одинадцять показників, які характеризують усі основні позиції фінансового стану позичальника. До них входять: структура капіталу,

прибутковість та рентабельність, ліквідність та платоспроможність, оборотність. Методичний підхід передбачає врахування різних показників для розрахунку прибутковості (ЕВІТ, ЕВІТДА, чистий прибуток), що у комбінації з різними базами розрахунку (виручка, активи, інвестований власний капітал) забезпечує незначний рівень кореляції зазначених коефіцієнтів. Це також стосується коефіцієнтів оборотності та ліквідності [14].

Аналіз удосконаленої методики, запропонованої НБУ дає змогу виділити ряд новацій в порядку розрахунку кредитоспроможності позичальників

- юридичних осіб, а саме:
- визначення переліку економічних показників для кожного виду економічної діяльності;
- врахування галузевої специфіки суб'єктів господарювання;
- визначення рейтингового класу позичальника з урахуванням величини підприємства (велике, середнє або мале).

На основі комплексної оцінки визначається питома вага та пріоритетність кожного критерію з метою вираження суми бальних оцінок. Потім складається таблиця ступені ризикованості та прийняття рішення. На базі отриманих експертних оцінок та питомої ваги критерію визначається сукупна оцінка кредитного ризику по кожному окремому позичальнику та приймається рішення про кредитоспроможність клієнта – потенційного позичальника, доцільність видачі йому кредитних коштів.

Значення кредиту в діяльності окремих галузей і господарств зводиться до забезпечення безперервного задоволення потреб суб'єкта господарювання в оборотних коштах, можливості оперативного маневрування фондом оборотних коштів у масштабах позики [15], що сприяє прискоренню процесу відтворення, оскільки за рахунок швидкого використання ресурсів у господарському обороті

господарюючий суб'єкт може почати процес відтворення, маючи в обороті не всю суму необхідних коштів, а тільки їх частину.

З цих же позицій необхідно оцінити результати функціонування кредиту і розглядати проблеми підвищення ефективності його використання.

Досвід зарубіжної системи господарювання визначає очевидність залежності результатів функціонування суб'єктів господарювання від ефективного управління процесом формування та використання їх фінансових ресурсів.

Одним із показників, що визначають таку залежність, є ефект фінансового важеля. Ефект фінансового важеля – це приріст до рентабельності власних коштів, отримуваний завдяки використанню кредиту, незважаючи на платність останнього.

1. Суб'єкт господарювання, що використовує тільки власні засоби, обмежує їх рентабельність приблизно двома третинами економічної рентабельності:

$$PBZ = \frac{2}{3} * EP \quad (1.2)$$

де PBZ – рентабельність власних засобів;

EP – економічна рентабельність.

Суб'єкт господарювання, що використовує кредит, збільшує або зменшує рентабельність власних засобів залежно від співвідношення власних і позикових коштів у пасиві і від величини процентної ставки.

Тоді і виникає ефект фінансового важеля:

$$PBZ = \frac{2}{3} * EP + EFB \quad (1.3)$$

де PBZ – рентабельність власних засобів;

ЕФВ – ефект фінансового важеля.

Тепер можна виділити першу складову ефекту фінансового важеля: це так званий диференціал – різниця між економічною рентабельністю активів і середньою розрахунковою ставкою процента по позикових засобах. Через оподаткування від диференціала залишаються, на жаль, тільки дві третини (одиниця мінус ставка оподаткування прибутку), тобто:

$$\text{Диференціал} = \frac{2}{3} * (EP - CPSP) \quad (1.4)$$

Друга складова – плече фінансового важеля – характеризує силу дії фінансового важеля. Це відношення між позиковими (ПЗ) і власними засобами (ВЗ).

З'єднаємо обидві складові ефекту фінансового важеля та отримаємо:

$$\text{Рівень ЕФВ} = \frac{2}{3} * (EP - CPSP) * \frac{ПЗ}{ВЗ} \quad (1.5)$$

де ЕФВ – ефект фінансового важеля;

EP – економія на рентабельність;

CPSP – середня розрахункова ставка відсотка;

ПЗ – позикові засоби;

ВЗ – власні засоби.

Отже, цей спосіб відкриває перед нами широкі можливості для визначення доцільності залучення кредитних коштів та визначення безпечного обсягу позикових засобів і розрахунку допустимих умов кредитування.

Висновки до розділу 1

Отже, діяльність підприємства в системі ринкової економіки неможлива без періодичного використання різноманітних форм залучення кредитів.

Виникнення і функціонування кредиту пов'язане з необхідністю забезпечення безперервного процесу відтворення, із тимчасовим вивільненням коштів у одних підприємствах і появою потреби в них у інших. При цьому виникнення кредитних відносин зумовлюється не самим фактом незбігу в часі відвантаження товару і його оплати, а узгодженням між суб'єктами кредитних відносин умови щодо відстрочки платежу шляхом укладання кредитної угоди.

Зростання рівня залучення кредитних ресурсів власними засобами банку приводить до підвищення фінансової стійкості, але в той же час, до зменшення ефективності кредитної діяльності за рахунок зниження рівня економічної віддачі від фінансового левериджу.

Серед методів оцінки кредитоспроможності позичальника банками здебільшого застосовуються метод рейтингової оцінки, який характеризується легкістю формалізації інтегральної характеристики фінансово-економічного стану позичальника, а також модель розрахунку інтегрального показника, що передбачає використання логістичної моделі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Підприємство Приватне акціонерне товариство “Обухівський молочний завод” є акціонерним товариством, кількісний склад акціонерів якого не перевищує 100. Форма власності підприємства – колективна.

Торгівельна марка: “Лукавиця”.(рис.2.1)

Рис. 2.1 Логотип ТМ “Лукавиця”.

Територія заводу складає 3,79 га, а виробничі площі 0,9 га. На його території знаходяться такі споруди: будинок, маслоцех, цільномолочна дільниця, котельня, склади матеріальних ресурсів, готової продукції, казеїновий цех, автомобільний парк

ПрАТ «Обухівський молочний завод» розташований на території міста Обухів, Київської області, по вул. Каштановій, 1, у 300м від автомагістралі. Промислова площа підприємства пов'язана з містом автомобільною дорогою.

На рис.2.2 показано виробничу спрямованість ПрАТ «Обухівський молочний завод».

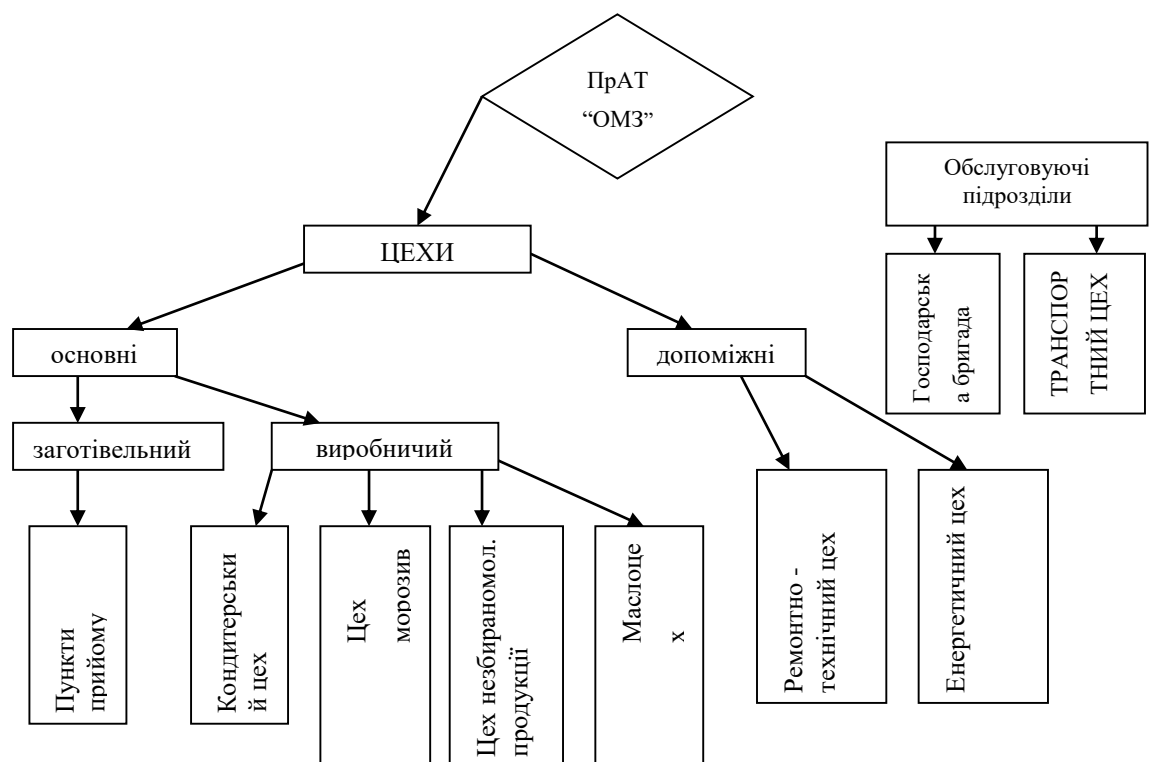

Рис. 2.2 Виробнича спрямованість та структура ПрАТ «Обухівський молочний завод»

Товариство є юридичною особою, має печатку, штамп, розрахунковий та валютний рахунки в банку. Користується у своїй виробничій та фінансовій діяльності чинним законодавством України та статутом підприємства.

Головою правління ПрАТ «Обухівський молокозавод» на сьогодні є Зануда Олексій Петрович.

До вищих органів управління в ПрАТ «Обухівський молокозавод» належать: загальні збори акціонерів; наглядова рада; ревізійна; директор.

Збори акціонерів є вищим органом управління товариства. Наглядова рада здійснює керівництво діяльністю товариства в період між зборами акціонерів.

Керівницькою поточною діяльністю підприємства займається директор. Структура управління підприємством знаходить відображення в схемах управління, типових структурах управління та нормативах чисельності інженерно-технічних працівників і службовців, в положеннях про відділи, а також посадових інструкціях і повинна відповідати завданням виробництва і бути рухливою у вирішенні цих завдань, забезпечувати рівну напруженість управлінської праці по кожній функції управління, бути економічною, тобто виключати штатні надмірності.

Організаційна структура управління ПрАТ «Обухівський молокозавод» являє собою взаємозв'язок вертикально-залежних структурних підрозділів, в якій гендиректор може управляти виробничо-господарською діяльністю підприємства як особисто, так і через своїх безпосередніх заступників.

Голова правління повинен контролює їх діяльність і вимагає виконання ними своїх посадових обов'язків. Він також несе повну відповідальність за діяльність підприємства, реалізацію політики і рішень, які приймаються керівництвом. Робота кожного структурного підрозділу очолюється конкретним відповідальним фахівцем, який безпосередньо підпорядковується керівнику підприємства.

Станом на початок 2019 року на підприємстві працює 148 чоловік.

ПрАТ «Обухівський молокозавод» є потужним виробником молочної продукції на національному ринку. Підприємство випускає чотири стратегічно важливих продуктових групи, а саме біо-лінія, цільномолочна продукція, десертна група, молоко тривалого зберігання. Основний напрямок діяльності ПрАТ «Обухівський молокозавод» – виробництво широкого асортименту класичної молочної продукції (молоко, кефіри, сметана, йогурти, масло та

кисломолочний сир) коротких термінів зберігання з максимальним збереженням природних цінних якостей молока. Підприємство здійснює виготовлення натуральної молочної продукції без стабілізаторів, барвників, консервантів та ГМО. Підприємство пропонує споживачам понад 70 найменувань високоякісної молочної продукції під торговою маркою «Лукавиця». Серед останніх новинок асортиментного ряду, якими порадувала поціновувачів своєї продукції ТМ «Лукавиця» – йогурт натуральний без наповнювача та цукру.

Всю продукцію можна поділити на такі основні види[16] :

- функціональні кисломолочні продукти (біфілайф, кефір та йогурти, збагачені лактулозою, кефір з йодованим білком);
 - лінія “Гармонія” (молоко пастеризоване 3,4% жирності під торговою маркою “Казкове”, молоко пастеризоване 2,5% жирності, збагачене вітамінами та лактулозою);
 - молочні продукти, збагачені йодованим білком (молоко, кефір, кисломолочні сири
 - 5% жирності, 9% жирності, 18% жирності);
 - класичні молочні продукти (молоко 2,5% жирності, кефіри – 1% жирності, 3,2% жирності, сметана
 - 15% жирності, 20% жирності, ряжанка 2,5% жирності, йогурт 2,5% жирності
 - полуничний, лісова ягода, ананасовий та абрикосовий, кисломолочні сири
 - напівжирний і жирний);
 - масло фасоване 72,5% та 82,5% жирності (фольга та паргамент), вагове
- [16].

Колектив підприємства постійно працює над покращенням якості продукції, поліпшенням харчової цінності і смакових властивостей, розширення її асортименту.

Визначальною стратегією діяльності підприємства та головною конкурентною відмінністю є виготовлення лише натуральних молочних продуктів без застосування немолочних домішок, консервантів та стабілізаторів. Так як продукція має короткі терміни зберігання, це є основним аргументом щодо вибору ринків збуту. Саме тому підприємство реалізовує продукцію лише в тих регіонах, які розташовані поруч.

Колектив підприємства постійно працює над покращенням якості продукції, поліпшенням харчової цінності і смакових властивостей, розширення її асортименту.

Велику увагу ПрАТ «Обухівський молокозавод» приділяє проведенні ефективної маркетингової політики. Для цього на підприємстві функціонує відділ з маркетингу, який відповідає за координацію зусиль усіх видів, усього персоналу на задоволення потреб споживачів, забезпечуючи збалансовані дії щодо розподілу, реклами, стимулювання збуту, розробки товару та планування асортименту молочної продукції.

ПрАТ «Обухівський молокозавод» приділяє багато уваги рекламі своєї продукції і проводить роботу з формування громадської думки про фірму і вироблені нею товари.

Підприємство будує свою роботу, ґрунтуючись на наступному принципі: постійна робота над якістю.

Підприємство постійно приймає активну участь у виставках, конкурсах, фестивалях де незалежними експертами оцінюється якість молочної продукції. Серед досягнень ПрАТ «Обухівський молокозавод» є велика кількість нагород та відзнак. На протязі останніх років продукція підприємства неодноразово за результатами галузевих, регіональних та національних дегустацій визнавалась в числі кращих. Так, наприклад: торгова марка «Лукавиця» – фіналіст конкурсу «100 кращих товарів України». У номінації «Продовольчі товари» всеукраїнського конкурсу якості продукції «100 кращих товарів України» йогурт «Натуральний» торгової марки «Лукавиця» визнано кращим. У 2012 р. торгова

марка «Лукавиця» в номінації «Народний бренд 2012» серед виробників молочної продукції отримала диплом.

Широкий асортимент продукції та індивідуальний підхід до кожного клієнта являються основними характеристиками заводу як партнера по бізнесу.

2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства

Перехід до ринкової економіки потребує від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва і т.п.

Важлива роль у реалізації цієї задачі приділяється аналізу господарської діяльності підприємств. З його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників.

Активи підприємства — це засоби суб'єкта господарювання, які потрібні для його функціонування у різних формах діяльності з метою одержання прибутку.

Таблиця 2.1.

Характеристика зміни обсягу структури та динаміки активів ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Види активів	2017		2018		Абсолютне відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Необоротні активи	33371	51,92	47437	65,79	14066	13,86
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-
Основні засоби	26604	79,72	25648	54,07	-956	-25,65
Незавершені капітальні інвестиції	5866	17,58	6178	13,02	312	-4,55

Продовження таблиці 2.1

Інвестиційна нерухомість	23	0,07	2	0,00	-21	-0,06
Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:	260	0,78	260	0,55	0	-0,23
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові активи	275	0,82	289	0,61	14	-0,21
Інші необоротні активи	343	1,03	15060	31,75	14717	30,72
Оборотні активи	30898	48,08	24672	34,21	-6226	-13,86
Запаси	14805	47,92	14661	59,42	-144	11,51
Дебіторська заборгованість	4033	13,05	4191	16,99	158	3,93
Гроші та їх еквіваленти	12016	38,89	5755	23,33	-6261	-15,56
Інші оборотні активи	44	0,14	65	0,26	21	0,12
Всього	64269	100	72109	100	7840	0

Зміна активів може спостерігатися в абсолютних величинах (+7840 тис. грн) Приріст активів (з урахуванням індексу інфляції) є свідченням зміцнення економічного потенціалу підприємства, його ваги на ринку. Якщо приріст активів забезпечується збільшенням обсягу необоротних активів (+14066 тис. грн), особливо інших необоротних активів (+14717 тис. грн) і незавершених капітальних інвестицій інвестицій (+312 тис. грн), але можемо спостерігати, що основні засоби зменшились на 956 тис. грн .

Найбільшу частку в оборотних активах займають виробничі запаси, а саме 59,42%. Протягом аналізованого періоду вони зменшились на 144 тис. грн. та становили 14661 тис. грн. Для ПрАТ "Обухівський молокозавод" ця тенденція не є позитивною і свідчить про неефективне розпорядження запасами, внаслідок чого значна частина капіталу заморожується на тривалий час у запасах.

Зменшення частки абсолютних є свідченням пониження поточної платоспроможності і стійкого фінансового стану. Негативним є зменшення частки грошових коштів (-6261 тис. грн) і їх еквівалентів. Збільшення дебіторських заборгованостей погіршує якісні характеристики фінансового

стану внаслідок значного вилучення коштів підприємства з обороту (+158 тис. грн).

Обов'язковою ресурсною складовою виробничого потенціалу, як відомо, є засоби праці, недостатня забезпеченість якими та їх незадовільний технічний стан суттєво впливають на конкурентоспроможність товарів та послуг, що виробляються. Саме тому одним із важливих напрямків економічного аналізу є аналіз основних засобів підприємства, головні завдання якого – дати оцінку забезпеченості підприємства засобами праці та виявити резерви підвищення ефективності їх використання [17].

Таблиця 2.2.

Аналіз структури та руху основних засобів, тис. грн.

Найменування основних засобів	Основні засоби усього, тис. грн. на кінець року				Абсолютне відхилення	
	2017	%	2018	%	тис. грн	%
Виробничого призначення:	24813	93,19	23857	93,01	-956	-0,18
будівлі та споруди	4897	19,74	5377	22,54	480	2,80
машини та обладнання	13160	53,04	11008	46,14	-2152	-6,90
транспортні засоби	5903	23,79	6739	28,25	836	4,46
земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
інші	853	3,44	733	3,07	-120	-0,37
Невиробничого призначення:	1814	6,81	1793	6,99	-21	0,18
будівлі та споруди	0	0	0	0	0	0
машини та обладнання	0	0	0	0	0	0
транспортні засоби	0	0	0	0	0	0
земельні ділянки	1791	98,73	1791	99,89	0	1,16
інвестиційна нерухомість	23	1,27	2	0,11	-21	-1,16
інші	0	0	0	0	0	0
Усього	26627	100	25650	100	-977	0

За даними таблиці за 2017-2018 рік. вартість основних засобів зменшилась на 977 тис. грн., з них: 956 тис.грн виробничого та 21 тис. грн. невиробничого призначення, що відбулося переважно за рахунок зменшення машин та обладнання на 2152 тис. грн. або 7%. Проте відбулося збільшення таких складових, як будівлі та транспортні засоби на 2,8 % та 4,5% відповідно.

Для забезпечення відтворення основних виробничих засобів важливе значення має вивчення їхнього стану та використання. Стан і використання основних виробничих засобів є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства [18].

Таблиця 2.3.

**Оцінювання стану та ефективності використання основних засобів
на ПрАТ «Обухівський молокозавод»**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення +,-	
				2018 від 2016	2018 від 2017
Наявність ОЗ на початок року, тис. грн.	20466	25321	26604	6138	1283
Надійшло за рік, тис. грн.	9033	5708	4493	-4540	-1215
Вибуло за рік, тис. грн.	0	0	935	935	935
Наявність ОЗ на кінець року	25321	26604	25648	327	-956
Фондомісткість	0,26	0,25	0,25	-0,01	0
Фондоозброєність	176,55	220,65	241,5	64,95	20,85
Фондовіддача	3,87	4,07	3,99	0,12	-0,08
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,41	0,41	0,36	-0,05	-0,06
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,51	0,54	0,59	0,08	0,04
Коефіцієнт придатності ОЗ	0,49	0,46	0,41	-0,08	-0,04
Коефіцієнт оновлення ОЗ	0,19	0,1	0,07	-0,12	-0,03
Коефіцієнт вибуття ОЗ	0	0	0,02	0,02	0,02
Коефіцієнт приросту ОЗ	0,19	0,1	0,06	-0,13	-0,04
Рентабельність ОЗ	0,55	0,52	0,52	-0,03	0

Отже, за даними аналізу ОЗ можна побачити, що суттєвих змін не відбулося. Фондоозброєність зросла, що є позитивним для підприємства, але можемо спостерігати, що такі показники, як фондівіддача, коефіцієнт придатності, оновлення та приросту зменшився на 8%, 4%, 3% та 4% відповідно, що є негативною тенденцією, а коефіцієнт вибуття та зносу навпаки зріс. Основні засоби зношені на 54-59%, тому є застарілими і потребують оновлення, модернізації. В результаті цього придатними до використання є на кінець 2018 р. 41%.

Рентабельність основних засобів та фондомісткість взагалі не змінилися.

Отже, у 2018 році ефективність використання обігових коштів скоротилась, що є наслідком старіння обладнання виробництва. Для підвищення ефективності ОЗ необхідно провести їх оновлення, а також ремонт, зменшити час простоїв обладнання, дотримуватися змінності в його роботі для зниження навантаження на технологічну одиницю.

Оборотний капітал безпосередньо бере участь у створенні нової вартості, функціонуючи в процесі кругообігу всього капіталу. Співвідношення основного й оборотного капіталу впливає на величину отриманого прибутку. Оборотний капітал обертається швидше, ніж основний. Тому зі збільшенням частки оборотного капіталу в загальній сумі авансованого капіталу час обороту всього капіталу скорочується, а отже, уможливорюється зростання нової вартості, тобто прибутку.

Частка обігових коштів ПрАТ «Обухівський молокозавод» у структурі активів становить 34 % у 2017-2018 рр.. Найбільшу частку в структурі обігових коштів займаються запаси та гроші і еквіваленти.

Таблиця 2.4.

**Аналіз складу, структури та динаміки оборотного капіталу ПрАТ
«Обухівський молокозавод»**

Актив	2016		2017		2018		Абсолютне відхилення (+/-)	
	тис.грн	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	2018 від 2017	2018 від 2016
Запаси:	12253	49,26	14805	47,92	14661	59,42	-144	2408
Виробничі запаси	7571	30,44	7203	23,31	7117	28,85	-86	-454
Незавершене виробництво	0	0	4	0,01	1	0	-3	1
Готова продукція	4436	17,83	7304	23,64	7224	29,28	-80	2788
Товари	245	0,99	294	0,95	319	1,29	25	74
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1626	6,54	1984	6,42	2132	8,64	148	506
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2176	8,75	1606	5,2	1561	6,33	-45	-615
з бюджетом	306	1,23	0	0	59	0,24	59	-247
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	166	0,67	144	0,47	145	0,59	1	-21
Інша поточна дебіторська заборгованість	687	0,03	299	0,97	294	1,19	-5	-393
Гроші та їх еквіваленти	7607	30,58	12016	38,89	5755	23,33	-6261	-1852
Готівка	183	0,74	290	0,94	326	1,32	36	143
Рахунки в банках	7424	29,85	11726	37,95	5429	22	-6297	-1995

Продовження таблиці 2.4

Витрати майбутніх періодів	5	0,02	0	0	0	0	0	-5
Інші оборотні активи	47	0,19	44	0,14	65	0,26	21	18
Усього за розділом II	24873	100	30898	100	24672	100	-6226	-201

Найбільшу питому вагу в структурі оборотних активів на кінець звітнього року займають низьколіквідні активи - запаси, які склали 59% від загальної вартості обігових коштів в 2018 р. та зменшилися на 144 тис. грн порівняно з 2017 роком, високоліквідні активи займають 23%, а найменшу частку – середньоліквідні, тобто кошти у розрахунках. Отже, структуру оборотних активів з фінансової точки зору не можна оцінити позитивно.

Загалом вартість оборотних коштів на кінець 2018 зменшилась на 6226 тис. грн. Серед основних факторів, що обумовили зміни у структурі активів досліджуваного підприємства, слід відзначити: істотне зменшення запасів(-144тис.грн), збільшення дебіторської заборгованості за товари та зменшення грошових коштів на 6261 тис. грн.

Таблиця 2.5.

Аналіз показників ефективності використання оборотного капіталу

ПрАТ «Обухівський молокозавод» за 2016-2018 рр.

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення+,-		Відносне,%	
				2018 від 2017	2018 від 2016	2018 від 2017	2018 від 2016
Вхідні дані, тис. грн.							
Оборотний капітал	23502	27885	27785	-100	4283	-0,36	18,22
Запаси	11043	13529	14733	1204	3690	8,90	33,41

Продовження таблиці 2.5

Дебіторська заборгованість	6573	4497	4112	-385	-2461	-8,56	-37,44
Поточні зобов'язання	4913	6107	7238	1131	2325	18,52	47,32
Чистий дохід (виручка) від реалізації	183810	237295	246985	9690	63175	4,08	34,37
Собівартість	157780	207058	214618	7560	56838	3,65	36,02
Розрахункові дані							
Робочий капітал	18589	21778	20547	-1231	1958	-5,65	10,53
Маневреність робочого капіталу	0,59	0,62	0,72	0,10	0,12	15,42	20,70
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	7,82	8,51	8,89	0,38	1,07	4,46	13,66
Час обороту оборотних коштів (дні)	46,03	42,30	40,50	-1,81	-5,53	-4,27	-12,02
Коефіцієнт оборотності запасів	14,29	15,30	14,57	-0,74	0,28	-4,82	1,96
Час обороту запасів (дні)	25,20	23,52	24,71	1,19	-0,48	5,06	-1,92
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	27,96	52,77	60,06	7,30	32,10	13,83	114,79
Час обороту дебіторської заборгованості	12,87	6,82	5,99	-0,83	-6,88	-12,15	-53,44

У 2018 році в порівнянні з 2017 та 2016 роком час обороту оборотних коштів, запасів та дебіторської заборгованості зменшився, що є позитивним явищем для підприємства. В цілому показники обертання в 2018 році порівняно з 2016 зросли, що свідчить про збільшення ефективності використання оборотних ресурсів. Наприклад такі показники як маневреність за 2017-2018 рік також зросли на 11% та 21% відповідно, що також є позитивним.

Важливою складовою потенціалу будь-якого підприємства є його кадровий потенціал, а саме персонал підприємства.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (осіб): 256. Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють

за сумісництвом (осіб): 3. Чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) (осіб): 20.

Фонд оплати праці у 2018 році: 26 872 тис. грн.(без ЄСВ). Порівняно з 2017 роком фонд оплати праці збільшився на 3603,5 тис грн. (15%) у зв'язку зі збільшенням заробітної плати. Кадрова програма емітента спрямована на забезпечення підвищення кваліфікації працівників та їх соціального забезпечення, заохочення акціонерів – працівників товариства у вигляді виплати дивідендів.

Таблиця 2.6

Склад і структура персоналу ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Категорія працівників	2016		2017		2018		Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
							2018 від 2017	2018 від 2016	2018 від 2017	2018 від 2016
	чол.	%	чол.	%	чол.	%	чол.	%		
Середньооблікована чисельність персоналу, у т.ч.:	173	100	167	100	148	100	-19	-25	-11,38	-14,45
– промислово-виробничий персонал	131	75,72	128	76,65	108	72,97	-20	-23	-15,63	-17,56
– управлінський персонал, в т.ч.:	42	24,28	39	23,35	40	27,03	1	-2	2,56	-4,76
– керівники	13	7,52	11	6,59	12	8,11	1	-1	9,09	-7,69
– спеціалісти	23	13,29	22	13,17	22	14,86	0	-1	0	-4,35
– службовці	6	3,47	6	3,59	6	4,05	0	0	0	0

Протягом 2016–2018 років кількість працівників зменшилась на 25 осіб, що спричинено удосконаленням техніки і технології та зменшенням необхідної кількості персоналу. Основну частину працюючих підприємства складає виробничий персонал, його частка в загальній кількості працюючих – 75,72%, що є оптимальним для діяльності даного підприємства.

Частка управлінського персоналу складає 27,03% від загальної кількості. Найбільша частина з нього – спеціалісти, частка яких коливалась від 13,29% в 2016 році до 14,87% у 2018 році. Загалом, кількість керівників та спеціалістів

зменшилась на 1 особу по кожній групі, а кількість службовців залишилась без змін.

Частка промислово-виробничого персоналу зменшилась на 23 особи, або на 17,56%.

Витрати підприємства на виробництво продукції - важлива складова, яка впливає на рівень цін на продукцію. Аналіз операційних витрат ПрАТ «Обухівський молокозавод» наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7.

**Елементи, динаміка та структура операційних витрат ПрАТ
«Обухівський молокозавод»**

Показник	2016		2017 рік		2018 рік		Абсолютне відхилення	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	2018 від 2017	2018 від 2016
Матеріальні витрати	139668	81,32	183063	81,74	184697	77,98	1634	45029
Витрати на оплату праці	20335	11,84	25337	11,31	31795	13,42	6458	11460
Відрахування на соціальні заходи	4386	2,55	5503	2,46	7009	2,96	1506	2623
Амортизація	4445	2,59	5248	2,34	5425	2,29	177	980
Інші операційні витрати	2925	1,70	4808	2,15	7926	3,35	3118	5001
Разом	171759	100	223959	100	236852	100	12893	65093

Аналіз витрат показав значне зростання операційних витрат у 2018 році (на 12893 тис. грн) на 6% від обсягу витрат у попередньому році. В найбільшій мірі такому підвищенню витрат у 2018 році посприяло зростання інших операційних витрат на 65% (+3118 тис. грн.), витрат на оплату праці (+6458 тис. грн), також збільшення матеріальних та витрат на соціальні заходи, які збільшились на 1% та 27% відповідно. Можна припустити, що збільшення

витрат на оплату праці стала результатом зростанням середньої заробітної плати в країні за цей період.

Також значних змін у 2018 році зазнала структура операційних витрат (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

**Аналіз динаміки та структури поточних витрат ПрАТ «Обухівський
молокозавод» за 2016-2018 роки**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	тис.грн.	тис.грн.	тис.грн.	2018 від 2017	2018 від 2016	2018 від 2017	2018 від 2016
Собівартість реалізованої продукції	157780	467533	506419	38886	348639	8,32	220,97
Адміністративні витрати	3663	21886	32090	10204	28427	46,62	776,06
Витрати на збут	11928	54619	71729	17110	59801	31,33	501,35
Інші операційні витрати	2642	6388	7899	1511	5257	23,65	198,98
Фінансові витрати	0	5576	6388	812	6388	14,56	0
Витрати від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-	-
Інші витрати	13	454	850	396	837	87,22	6438,46
Поточні витрати-разом:	176026	556456	625375	68919	449349	12,39	255,27

Станом на 2018 рік поточні витрати зросли на 12,39% та на 255% відносно 2016 тобто на 449349 тис. грн., найбільшим чином за рахунок збільшення собівартості та витрат на збут, які зросли на 8% та 31% відповідно в 2017 році, а порівняно з 2016, то найбільших змін зазнали адміністративні витрати та витрати на збут, які збільшились на 776% та 501 % відповідно.

2.3. Аналіз фінансового стану підприємства

Метою діяльності підприємства та результатом господарської діяльності є отримання прибутку. Окремо варто розглянути дохід підприємства оскільки саме від величини доходу залежить величина прибутку (табл.3.1).

Таблиця 2.9

**Динаміка та структура доходу ПрАТ «Обухівський молокозавод»
за 2016-2018 рр.**

Показник	2016		2017		2018		Абсолютне відхилення +,-	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн.	%	2018 від 2017	2018 від 2016
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	183810	98,55	237295	99,26	246985	98,35	9690	63175
Інші операційні доходи	2708	1,45	1737	0,73	4023	1,6	2286	1315
Доходи від участі в капіталі, тис.грн.	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи, тис.грн.	0	0	42	0,02	108	0,04	66	108
Доходи-всього, тис. грн.	186518	100	239074	100	251116	100	12042	64598

У 2018 році величина всього доходу зросла на 5% або 12042 тис. грн, за 2016-2017рр. доходи підприємства збільшились на 64598 тим. грн. В більшій мірі причиною такої зміни стало збільшення величини чистого доходу та інших операційних доходів.

Розглянемо зміну величини прибутку у 2018 році відносно 2016-2017рр. (табл.2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка прибутку ПрАТ «Обухівський молокозавод», тис. грн.

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2018 від 2017	2018 від 2016	2018 від 2017	2018 від 2016
Валовий прибуток, тис.грн.	26030	30237	32367	2130	6337	7,04	24,34

Продовження табл. 2.10

Прибуток від операційної діяльності, тис.грн.	10505	10301	8872	-1429	-1633	-13,87	-15,54
Прибуток до оподаткування, тис.грн.	10492	10339	8938	-1401	-1554	-13,55	-14,81
Чистий прибуток, тис.грн.	8600	8478	7329	-1149	-1271	-13,55	-14,78

Отже, можна побачити, що прибуток зменшився за 2016-2017 рр. зменшення відбулось на 14% зменшився прибуток від операційної діяльності, до оподаткування та чистий прибуток, валовий прибуток збільшився в 2018 році на 7%, або 24% порівняно з 2016 роком.

Рентабельність – це сума прибутку, що припадає на одиницю виручки, собівартості, активів тощо. Чим вищою є рентабельність, тим ефективніше функціонує підприємство, оскільки саме прибуток уособлює фінансову мету його діяльності. Формулу коефіцієнтів рентабельності вивести досить легко: це відношення прибутку до будь-якого показника, рентабельність якого хочуть визначити. [19]

На практиці, як правило, найчастіше використовують показники рентабельності, методика розрахунку яких наведена в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

**Аналіз показників рентабельності підприємства ПрАТ «Обухівський
МОЛОКОЗАВОД»**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2018 від 2017	2018 від 2016	2018 від 2017	2018 від 2016
Віхідні дані., тис грн.							
Валюта балансу	55156	64269	72109	7840	16953	12,20	30,74
Власний капітал	49839	57372	64531	7159	14692	12,48	29,48

Продовження таблиці 2.11

Фінансові інвестиції	260	260	260	0	0	0	0
Необоротні активи	30283	33371	47437	14066	17154	42,15	56,65
Робочий капітал	19556	24001	17094	-6907	-2462	-28,78	-12,59
Дохід, виручка від реалізації	183810	237295	246985	9690	63175	4,08	34,37
Собівартість	157780	207058	214618	7560	56838	3,65	36,02
Валовий прибуток	26030	30237	32367	2130	6337	7,04	24,34
Чистий прибуток	8600	8478	7329	-1149	-1271	-13,55	-14,78
Розрахункові дані:							
Рентабельність фінансових інвестицій	33,08	32,61	28,19	-4,42	-4,89	-13,55	-14,77
Рентабельність необоротного капіталу	0,28	0,25	0,15	-0,1	-0,13	-40,00	-47,18
Рентабельність робочого капіталу	0,44	0,35	0,43	0,08	-0,01	22,86	-2,22
Рентабельність реалізації (продаж)	0,16	0,15	0,15	0	-0,01	0	-9,08
Показник чистого доходу	0,05	0,04	0,03	-0,01	-0,02	-25,00	-35,88

Отже, проаналізувавши таблицю бачимо, що рентабельність на підприємстві знизилась, а саме рентабельність фінансових інвестицій, необоротного капіталу, робочого капіталу, реалізації та показник чистого доходу на 15, 48, 2, 9 та 36 відсотків відповідно, що не є позитивним для підприємства.

Розглянемо фінансову стійкість на ПрАТ «Обухівський молокозавод». Фінансова стійкість (стабільність) є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства. Фінансова стійкість – це рівновага між власними та залученими засобами, надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури та партнерів, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофіксування, довіра кредиторів та інвесторів, а також рівень залежності від них.

Основні показники, які використовуються для оцінки фінансової стійкості підприємств, наведені у табл.2.12.

Таблиця 2.12

Показники фінансової стійкості ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Назва коефіцієнта	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		Нормативні значення
				2018 від 2017	2018 від 2016	
Сума власних обігових коштів	19556	24001	17094	-6907	-2462	-
Коефіцієнт автономії	0,90	0,89	0,89	0	-0,01	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	1,11	1,12	1,12	0	0,01	<0,5
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	1,60	0,78	0,69	-0,09	-0,91	>0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,63	0,37	0,24	-0,13	-0,39	>0,4
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,35	0,58	0,74	0,16	0,39	>0,5
Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу (фінансової стійкості)	0,90	0,89	0,89	0	-0,01	>1,0

ПрАТ «Обухівський молокозавод» майже не залежить від позикових коштів і здатна фінансувати 89%, що за 2017-2018 не змінилося.

Фінансова стійкість ПрАТ «Обухівський молокозавод» не змінюється за досліджуваний період. Протягом 2017 року коефіцієнт вищий нормативного і компанія здатна профінансувати 78% всіх своїх оборотних активів за рахунок власного капіталу.

Маневреність власного капіталу підприємства зменшилась за 2017-2018 рр. на 36% . Додатне значення свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних. Позитивною динамікою є збільшення показника, але в даному випадку він зменшився, нормативним значенням – 0,1 та вище.

Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів характеризує, що рівень забезпечення необоротних активів власними коштами на підприємстві задовільний (показники входять в норми за досліджуваний період).

ПрАТ «Обухівський молокозавод» є недостатньо фінансово стійке, не

здатне проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. 89% активів компанії фінансуються за рахунок постійного капіталу і довгострокових зобов'язань у 2018 році. Це говорить про те, що ризик банкрутства дуже малий.

Ліквідність та платоспроможність розраховуються за даними балансу і відображують фінансові можливості підприємства у певний період його діяльності. Це характеризує кредитоспроможність підприємства, що є комплексним поняттям і означає його спроможність погашати заборгованість не тільки в даний момент, а й у майбутньому. Високий рівень кредитоспроможності свідчить про те, що підприємство вчасно і в повному обсязі розраховувалось за усіма отриманими позиками, має стійкий фінансовий стан, високий рівень платоспроможності і ліквідності, а також позитивний прогноз щодо погашення заборгованості у майбутньому.

Таблиця 2.13

Показники ліквідності ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення, +/-		Нормативні значення
				2018 від 2017	2018 від 2016	
Коефіцієнт покриття	4,68	4,48	3,26	-1,22	-1,42	1,0-2,0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,37	2,33	1,31	-1,02	-1,06	0,7-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,43	1,74	0,76	-0,98	-0,67	0,2-0,35
Чистий оборотний капітал, (тис.грн.)	19556	24001	17094	-6907	-2462	>0

Отримані дані показують, що коефіцієнт покриття є більшим ніж нормативне значення, це може свідчити про неефективне використання оборотних активів. Дані показника швидкої ліквідності дещо перевищують нормативне значення. Це означає, що в компанії були проблеми з

платоспроможністю. В 2017 році на кожну гривню поточних зобов'язань припадає близько 1,74 гривні грошових коштів та їх еквівалентів. Це значення не є нормою і в 2018 році.

Таблиця 2.14

Показники ділової активності ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення, +/-		Рекомендоване значення
				2018 від 2017	2018 від 2016	
Коефіцієнт загальної оборотності активів	3,59	3,97	3,62	-0,35	0,03	Збільшення
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	14,29	15,30	14,57	-0,74	0,28	Збільшення
Коефіцієнт оборотності незавершеного виробництва	-	103529	85847,20	-	-	Збільшення
Коефіцієнт оборотності готової продукції	39,45	35,27	29,55	-5,73	-9,90	Збільшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	40,54	131,47	120,01	-11,45	79,47	Збільшення
Термін одного обороту дебіторської заборгованості	9,00	2,78	3,04	0,26	-5,96	Зниження
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,67	5,93	6,46	0,53	-1,22	Прискорення оборотності – негативна тенденція, яка може призвести до погіршення ліквідності
Термін одного обороту кредиторської заборгованості	47,56	50,15	56,53	6,38	8,97	Зниження - потребує порівняння з тривалістю одного обороту дебіторської заборгованості
Фондовіддача	8,03	9,14	9,45	0,31	1,42	Збільшення

Отже, аналізуючи дану таблицю можна сказати, що майже всі показники ділової активності зменшилися, що є негативною тенденцією, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс на 0,53 в 2018 році, що є негативним явищем та може призвести до погіршення ліквідності. Фондовіддача зросла на 0,31 в 2018 або на 1,42 за 2016-2017рр., тобто в 2018 підприємство отримало 310 грн. доходу на 1 грн. основних засобів.

2.4. Оцінка кредитоспроможності підприємства та доцільності залучення кредитних ресурсів

Кредитоспроможність позичальника - це його здатність повністю і вчасно розраховуватися за своїми фінансовими зобов'язаннями. Кредитоспроможність позичальника на відміну від його платоспроможності не фіксує неплатежі за поточний період чи будь-яку дату, а прогнозує його платоспроможність на найближчу перспективу.

Теоретична основа алгоритму оцінки кредитоспроможності позичальника – юридичної особи значно доповнюється практичним застосуванням. Зважаючи на зазначене, проілюструємо за діючими методиками ПАТ «УкрСиббанк» розрахунок кредитоспроможності позичальника ПрАТ «Обухівський молокозавод».

Дане підприємство складає річну звітність, а це означає, що оцінка його кредитоспроможності комерційними банками повинна здійснюватися не рідше, ніж раз на 12 місяців.

Вид економічної діяльності за КВЕД:

- 10.51: Перероблення молока, виробництво масла та сиру.
- 10.52: Виробництво морозива.
- 47.29: Роздрібна торгівля іншими продуктами харчування в спеціалізованих магазинах.

Для визначення інтегрального показника першочергово розрахуємо

фінансові показники діяльності ПрАТ «Обухівський молокозавод». [20].

Таблиця 2.15

Розрахунок фінансових показників діяльності ПрАТ «Обухівський молокозавод» станом на 31.12.2018 року за методикою ПАТ «УкрСиббанк»

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		Нормативне значення
				2018 від 2017	2018 від 2016	
Покриття	4,68	4,48	3,26	-1,22	-1,42	>1
Проміжного покриття	2,36	2,33	1,31	-1,01	-1,05	>0,8
Фінансової незалежності	0,90	0,89	0,89	0,00	-0,01	>0,5
Покриття необоротних активів власним капіталом	1,65	1,72	1,36	-0,36	-0,29	-
Рентабельність власного капіталу	0,28	0,25	0,15	-0,10	-0,13	галузевий
Рентабельність продажу від операційної діяльності	0,06	0,04	0,04	-0,01	-0,02	галузевий
Рентабельність продажу від звичайної діяльності	0,08	0,07	0,07	0,00	-0,01	галузевий
Рентабельність активів за чистим прибутком	0,16	0,13	0,10	-0,03	-0,05	галузевий
Оборотність оборотних активів	7,39	7,68	10,01	2,33	2,62	тренд росту
Оборотність позичкового капіталу	2,81	2,26	2,23	-0,03	-0,58	тренд росту

Отже, порівняння результативних показників з нормативними значеннями, за їх наявності, свідчить, що фінансовий стан ПрАТ «Обухівський молокозавод» є задовільним, що є позитивним фактором для даного суб'єкта господарювання при отриманні позики та служить джерелом інформації для кредитора, щодо майнового стану, прибутковості, ліквідності та фінансової стійкості

підприємства.

Наступним етапом визначення кредитоспроможності позичальника є розрахунок інтегрального показника з урахуванням виду економічної діяльності [20].

Таблиця 2.16

Визначення коефіцієнтів для розрахунку інтегрального показника потенційного боржника ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Група виду економічної діяльності	Модель
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів: секція С (розділ– 10.51: Перероблення молока, виробництво масла та сиру.)	$Z=0,035 \times K_1 + 0,04 \times K_2 + 2,7 \times K_3 + 0,1 \times K_6 + 1,1 \times K_7 + 1,2 \times K_8 + 0,05 \times K_9 - 0,8$
	<p style="text-align: center;">Розрахунок:</p> $Z=0,035 \times 3,26 + 0,04 \times 1,31 + 2,7 \times 0,89 + 0,1 \times 0,04 + 1,1 \times 0,07 + 1,2 \times 0,10 + 0,05 \times 10,01 - 0,8 = 2,39$

На одному із заключних етапів алгоритму оцінки кредитоспроможності ПрАТ «Обухівський молокозавод» є визначення класу його фінансового стану, після якого в обов'язковому порядку перевіряють приналежність боржника - юридичної особи до особливих умов, а саме: банк не надав до бюро кредитних історій відомості про боржника, проти нього порушено справу про банкрутство, кредит боржнику надано в іноземній валюті та немає документально підтверджених надходжень валютної виручки, тощо (табл. 2.17).

Оскільки розрахований інтегральний показник ПрАТ «Обухівський молокозавод» становить 2,39, то дане підприємство комерційний банк відноситиме до Класу 1 з діапазоном у межах від +1,35 і більше. Визначення класу підприємства наведено в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

**Визначення класу фінансового стану ПрАТ «Обухівський
МОЛОКОЗАВОД»**

Види економічної діяльності	Клас 1	Клас 2	Клас 3	Клас 4	Клас 5	Клас 6	Клас 7	Клас 8	Клас 9
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів: секція С (розділи 10-12)	> 1,35	від +1,35 до +0,71	від +0,70 до +0,35	від +0,34 до +0,00	від -0,01 до +0,36	від -0,37 до -0,70	Від -0,71 до -1,20	від -1,21 до -3,50	< - 3,50

Клас 1 - фінансовий стан високий: сукупний обсяг боргового навантаження боржника - фізичної особи не перевищує 50 відсотків обсягу його сукупного чистого доходу за відповідний період; кількість календарних днів прострочення погашення боргу не перевищує сім днів; наявні підстави вважати, що і надалі виконання зобов'язань боржником здійснюватиметься на високому рівні; наявність у власності майна, крім майна, переданого в заставу/забезпечення на підставі права довірчої власності, яке за рівнем ліквідності відповідає критеріям прийнятності; коефіцієнти, що характеризують поточну платоспроможність боржника - фізичної особи і його фінансові можливості виконати зобов'язання за кредитом, перевищують їх оптимальні значення[21]

Для оцінки доцільності залучення кредитних ресурсів на підприємство використаємо ефект фінансового важеля, який показує, на скільки відсотків підвищується рентабельність власного капіталу підприємства за рахунок залучення в господарський оборот позикового капіталу, незважаючи на його платний характер.

Таблиця 2.18

**Розрахунок ефекту фінансового важеля та сили дії
фінансового важеля (тис. грн.)**

Показники	Частка позикових коштів в структурі капіталу, %		
	0	25	50
Власний капітал	64531	48398,25	32265,5
Позиковий капітал	-	16132,75	32265,5
Всього капіталу	64531	64531	64531
Вартість позикового капіталу, %	-	15	20
Річні фінансові витрати	-	2419,91	6453,1
Прибуток від операційної діяльності	10301	10301	10301
Прибуток до оподаткування	10301	7881,09	3847,9
Податок з прибутку (18%)	1854,18	1418,59	692,62
Чистий прибуток	8446,82	6462,49	3155,28
Рентабельність власного капіталу (ЧП/ВК*100), %	13,09	13,35	9,78
Ефект фінансового важеля	0	0,26	-3,57
Сила дії фінансового важеля	1	1,59	3,26
Збільшення чистого прибутку при збільшенні операційного прибутку на 10%	10	15,9	32,6

Розрахунок ЕФВ за допомогою формули:

$$\text{ЕФВ} = (1 - \text{Спп}) * (\text{ЕРа} - \text{Всер}) * \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}}$$

1) Економічна рентабельність активів: $\frac{10301}{64531} * 100\% = 16\%$

2) Ефект фінансового важеля при 15% позикових коштів в структурі капіталу:

$$(1 - 0,18) * (16 - 15) * \frac{16132,75}{48398,25} = 0,27\%$$

3) Ефект фінансового важеля при 5 % позикових коштів в структурі капіталу:

$$(1 - 0,18) * (16 - 15) * \frac{3226,55}{61\,304,45} = 0,47\%$$

4) Ефект фінансового важеля при 50% позикових коштів в структурі капіталу:

$$(1 - 0,18) * (16 - 20) * \frac{3226,5}{32265,5} = -3,28\%$$

Отримані двома способами результати ефекту фінансового важеля аналогічні.

Отже, чим більша частка позикових коштів в структурі капіталу підприємства, тим більший ефект фінансового важеля і рентабельність власного капіталу.

В даному випадку ефект буде мати позитивне значення до тих пір, доки рівень фінансових витрат не перевищить рівень економічної рентабельності, тобто 16%

Із збільшенням частки позикового капіталу відбувається збільшення сили дії фінансового важеля, що призводить до підвищення ризику неповернення коштів.

Висновки до розділу 2

Отже, в результаті аналізу фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Обухівський молокозавод» результати показали, що стан підприємства суттєво покращився, про що свідчить збільшення обсягів господарювання, показників ділової активності, рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості та отримання чистого прибутку протягом останніх двох років. Так, прибуток підприємства протягом останніх років збільшився. Всі інші показники ефективності суттєво поліпшилися, оскільки підприємство вийшло зі збиткового стану.

Підприємство реалізує досить об'ємний асортимент виробленої продукції. В кожній асортиментній групі налічується багато позицій продукції. В 2018 році в структурі товарної продукції найбільшу питому вагу займала виручка від

цільномолочної продукції (50,27%).

В процесі аналізу майна ПрАТ «Обухівський молокозавод» за 2016–2018 роки, було визначено, що найбільшу частку в його складі займають оборотні активи, які у 2018 році становили 26265 тис. грн. (51,78%), що є менше на 1379 тис. грн. відносно рівня 2016 року. В структурі майна підприємства найбільшу частку займають основні засоби та виробничі запаси, що спричинено виробничою спеціалізацією підприємства. Найбільшим джерелом формування майна підприємства є власний капітал (93,11% у 2016 році).

При оцінці кредитоспроможності підприємства за допомогою методики ПАТ «УкрСиббанк» було виявлено, що фінансовий стан ПрАТ «Обухівський молокозавод». є задовільним, що є позитивним фактором для даного суб'єкта господарювання при отриманні позики та служить джерелом інформації для кредитора, щодо майнового стану, прибутковості, ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

На заключному етапі оцінки кредитоспроможності підприємства було визначено клас його фінансового стану, а саме Клас 1, інтегральний показник становить 2,39, що свідчить високий рівень фінансового стану, наявні підстави вважати, що і надалі виконання зобов'язань боржником здійснюватиметься на високому рівні.

Для оцінки доцільності залучення позикових коштів було використано ефект фінансового важеля, який показав, що залучення кредитних коштів є доцільним, але доки рівень фінансових витрат не перевищить рівень економічної рентабельності, тобто 16%.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ НА «ОБУХІВСЬКИЙ МОЛОКОЗАВОД»

3.1. Шляхи підвищення кредитоспроможності на підприємстві

У сучасних ринкових умовах платоспроможність підприємства вважається найважливішою умовою його господарської діяльності. Платоспроможність підприємства характеризується його можливостями здійснювати чергові платежі та виконувати грошові зобов'язання за рахунок готівкових коштів та активів. Платіжна спроможність визначається у першу чергу фінансовою стабільністю підприємства і, зокрема, вилученням коштів у ненормовані позаоборотні активи – третій розділ балансу.

Платоспроможність підприємства – це можливість погасити усі зобов'язання перед контрагентами. Взагалі платоспроможність підприємства залежить від ліквідності балансу. Для визначення ліквідності балансу слід співставити певні суми груп активу і пасиву.

Основні проблеми, з якими зіштовхуються і які не можуть вирішити більшість неблагополучних промислових підприємств, а також головні причини їх виникнення, запропоновані на рис. 3.1

Рис. 3.1. Проблеми та головні причини їх виникнення

Особливе значення для забезпечення фінансової стійкості має рівень динаміки і коливання платоспроможного попиту на продукцію (послуги) підприємства, бо платоспроможний попит визначає стабільність надходження виручки. У свою чергу, попит залежить від рівня доходів споживачів – фізичних та юридичних осіб, ціни на продукцію та послуги підприємства.

Для недопущення входу підприємств у кризову ситуацію необхідно постійно проводити аналіз їх фінансово-господарської діяльності.

Існують такі шляхи підвищення платоспроможності підприємств:

1. Продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишків готової продукції.
2. Запровадження прогресивної технології і автоматизації виробництва.
3. Забезпечення фінансової участі персоналу в санації підприємства.
4. Вирішення проблеми енергоспоживання.
5. Використання нових ефективних технологій.
6. Збільшення валового прибутку за рахунок зменшення витрат [22].

З метою скорочення витрат і підвищення ефективності основного виробництва в окремих випадках доцільно відмовитися від деяких видів діяльності, що обслуговують основне виробництво (будівництво, ремонт, транспорт і т.ін.), і перейти до послуг спеціалізованих організацій. Збільшити обсяг власних фінансових ресурсів можна також шляхом: – зменшення суми постійних витрат на утримання управлінського персоналу, ремонт основних засобів і т. ін.; – зниження рівня змінних витрат за рахунок скорочення чисельності виробничого персоналу і зростання продуктивності праці; – прискореної амортизації машин і обладнання; – реалізації невикористовуваного майна [23].

Великий вплив на фінансовий стан підприємства має і зовнішнє середовище, яке включає в себе:

- економічні умови господарювання;
- платоспроможний попит споживачів;
- економічну й фінансово-кредитну законодавчу бази; – соціальну та

екологічну ситуацію в суспільстві;

- конкурентну боротьбу;
- податкову політику;
- ступінь розвитку фінансового ринку, страхової справи і зовнішньоекономічних зв'язків [24].

При реалізації заходів щодо списання втрат і нестач сума дебіторської і кредиторської заборгованості зменшиться. Удосконаливши механізм розрахунків з дебіторами по заборгованості за товари, роботи, послуги та іншої поточної заборгованості підприємство повинно зменшити дебіторську заборгованість. За рахунок вивільнених коштів підприємство зможе зменшити свою кредиторську заборгованість, яка значно перевищує дебіторську. У результаті валюта балансу додатково зменшиться [25].

Ефективним напрямом проведення санації як одного із способів підвищення платоспроможності для кредиторів та інвесторів є схвалення плану санації, що має інноваційні риси. Незважаючи на підвищену ризикованість інноваційного проекту, його успішна реалізація принесе високий прибуток.

В окремих випадках можна вдатись і до реструктуризації. Вона може вестись у багатьох напрямках, як паралельно, так і послідовно, у залежності від конкретної ситуації на підприємстві, специфіки галузі та загального економічного середовища. Вона може потребувати додаткових інвестицій на модернізацію, упровадження нових технологій, розробку нової продукції, проникнення на нові ринки.

Зміни, які проводяться в процесі реструктуризації, можуть стосуватись:

- модернізації
- оновлення устаткування і технології;
- реорганізації
- зміни методів і розподілу праці, потоків інформації;
- адаптації – пристосування елементів підприємства до поточних умов; – нововведень

- продуктових і процесних. Реструктуризація в широкому розумінні:
- передбачає комплексність змін, а не зміни тільки однієї сфери функціонування (маркетинг, фінанси, виробництво);
- є постійним інструментом управління, а не реалізацією одноразової мети;
- може охоплювати майнові перетворення як елемент змін;
- підлягає модифікації і корегуванню в ході реалізації [26].

Одним з найвагоміших факторів, що впливають на рівень платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості в стратегічному періоді є політика розробки та впровадження внутрішньо-фірмового фінансового прогнозування та планування, до якого можна включити: фінансове прогнозування, поточне фінансове планування, бюджетування та оперативне фінансове планування, що за своїм змістом охоплює управління грошовими потоками, дебіторською заборгованістю, кредитними ресурсами, дивідендною політикою, інвестиційною діяльністю, ризиками та майбутнім розвитком підприємства.[27]

Для підвищення ефективності використання фінансових коштів підприємства необхідно впровадити заходи, які сприятимуть збільшенню прибутку, зменшенню вартості матеріальних активів та дебіторської заборгованості, а також оптимізації структури капіталу підприємства [28].

Перш за все, підприємствам потрібно здійснювати аналіз та пошук внутрішніх резервів по збільшенню прибутковості діяльності за рахунок підвищення якості товарів, зниження їх собівартості, раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Оскільки метою є підвищення показників ліквідності та платоспроможності, підприємству слід ввести управління запасами з метою оптимізації запасів матеріалів, незавершеного виробництва та готової продукції. Оптимізація їх рівня має вплинути на перерозподіл обігових коштів підприємства, в результаті чого очікується збільшення величини ліквідних грошових коштів та зменшення величини неліквідних виробничих запасів.

Один з варіантів підвищення платоспроможності підприємства є збільшення грошових коштів, що в свою чергу збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності. Це дозволить підприємству брати позики в банку для фінансування поточної діяльності. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок реалізації та здачі в оренду виробничих фондів.

Таким чином, для покращення фінансового стану, підвищення ліквідності та платоспроможності, підприємству необхідно, враховуючи специфіку галузі та конкретні умови діяльності, розробити та здійснити комплекс заходів основним серед яких є, безумовно, досягнення прибутковості. Адже можливості оптимізації оборотного капіталу, скорочення капітальних вкладень, збільшення відстрочки платежів та інші рано чи пізно вичерпаються. І лише стабільно зростаючий та достатньо високий рівень рентабельності надає підприємству реальні можливості по зміцненню свого фінансового становища та впевненого розвитку.

Для підвищення ефективності використання фінансових коштів підприємству необхідно впровадити заходи, які сприятимуть збільшенню прибутку, зменшенню вартості матеріальних активів та дебіторської заборгованості, а також оптимізації структури капіталу підприємства

Для успішного розвитку будь-якого підприємства та забезпечення ефективності його діяльності необхідно постійно працювати над пошуком шляхів підвищення прибутковості підприємства. Дуже важливим моментом у діяльності підприємства є виявлення та кількісне вимірювання впливу факторів на показники прибутковості підприємства, пошук резервів зростання рентабельності роботи підприємства та обґрунтування і розробка заходів щодо використання виявлених резервів

Максимізація прибутку та прибутковості підприємства може бути досягнута за певних умов [29, с.93]. Більше детальний аналіз умов максимізації прибутку та прибутковості підприємства наведений у табл. 3.1

Таблиця 3.1

Умови максимізації прибутку та прибутковості підприємства

Напрямок	Сутність	Вимоги до реалізації
1	2	3
І. Кількісні умови		
Збільшення обсягів випуску та реалізації продукції	Зростання об'ємів реалізації приведе до більшого зростання прибутку за рахунок зниження частки постійних витрат, що припадають на одиницю продукції [9, с.69].	Збільшення обсягів виробництва та реалізації за рахунок кращого використання трудових ресурсів, основних фондів, сировини та матеріалів.
Зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції	Зі зниженням витрат на виробництво та реалізацію продукції зростає сума прибутку. Максимальна мобілізація резервів собівартості продукції є важливою умовою ефективного функціонування підприємства [10, с. 254].	Зниження собівартості за рахунок більш ефективного використання ресурсів, підвищення технічного рівня виробництва та вдосконалення організації виробництва та праці.
Впровадження економічно обґрунтованих норм	Економічно і технічно обґрунтовані норми й нормативи та їх своєчасний перегляд призводять до зниження витрат виробництва [8, с.93].	Розробка норм та нормативів запасів сировини, матеріалів готової продукції та інших оборотних коштів.
Цінова політика підприємства	Необхідно застосовувати правильну цінову політику, тому що іноді збільшення ціни призводить до певного скорочення обсягу продажу, але постійне проведення політики низьких цін може закінчитися для підприємства негативною ситуацією [8, с.94].	Розробка стратегії ціноутворення, встановлення цін відповідно до ринкових цін, застосування акцій, оптових знижок, знижок постійним покупцям тощо.

Отже, для вдосконалення управління платоспроможністю та ліквідністю було запропоновано ряд заходів серед яких: пошук внутрішніх резервів зростання ліквідності та платоспроможності підприємства, економію наявних ресурсів, оптимізація структури капіталу, комплекс заходів з підвищення якості створеної продукції, а також проведення постійного моніторингу основних напрямків фінансово-господарської діяльності підприємства, контроль за співвідношенням засобів якими володіє підприємство та його поточними і перспективними зобов'язаннями.

3.2. Заходи щодо підвищення кредитоспроможності ПрАТ «Обухівський молокозавод»

В результаті оцінки фінансового стану та кредитоспроможності ПрАТ

«Обухівський молокозавод» можна сказати, що для того, щоб збільшити його платоспроможність потрібно максимізувати прибуток та прибутковість підприємства.

За рахунок прибутку погашають боргові зобов'язання підприємства перед банком та інвесторами. Отже, прибуток є головним узагальненим показником у системі оцінювальних показників ефективності виробничої, комерційної і фінансової діяльності підприємства.

Отже, для того, щоб підвищити прибутковість підприємства необхідно проводити детальний аналіз внутрішніх можливостей підприємства, тобто розглянути усі резерви зниження собівартості продукції, а також зосередити увагу на взаємодії з ринком, тобто детально аналізувати ситуацію на ньому, знайти «свого» споживача та проводити правильну цінову політику.

Одним із основних резервів є збільшення обсягів реалізації за рахунок оптимізації використання ресурсного потенціалу, проведення ефективної цінової політики та отримання очікуваного рівня рентабельності.[31]

Можна зробити висновок, що резервами зростання доходу та прибутку підприємства можуть бути чинники, що впливають не лише на основний вид діяльності підприємства. Зростання прибутку обумовлюється визначенням його необхідного обсягу виходячи із можливостей підприємства та джерел їх забезпечення.

Одним з основних напрямів пошуку резервів є зменшення вихідних грошових потоків через зниження собівартості продукції та витрат, джерелом покриття яких є прибуток. [32].

На сучасному етапі досліджуване підприємство неспроможне ефективно управляти дебіторською заборгованістю, яка займає вагому частку в оборотних активах, що спричиняє кризу взаємонеplateжів. Це позбавляє підприємство можливості нормально функціонувати у зв'язку з наявністю дебіторської заборгованості, адже це відволікає кошти з обороту. В таких умовах особливо зростає роль ефективного управління дебіторською заборгованістю, своєчасного

її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів.[33]

Отже, для ПрАТ «Обухівський молокозавод» доцільним буде оптимізація дебіторської заборгованості, яка дозволяє своєчасно вживати відповідні заходи для покращення фінансового стану та пошуку шляхів удосконалення управління і підвищення платоспроможності.

Розглянемо резерв збільшення прибутку в результаті збільшення обсягу реалізації, який можна розрахувати за формулою [35]:

$$\sum_i P_i = P_i * \Pi_i \quad (3.1)$$

де P_i – резерв збільшення обсягу реалізації конкретного виду продукції (послуг);

Π_i – фактичний прибуток від реалізації конкретного виду продукції (послуг).

Якщо на підприємстві визначається зростання прибутку через використання резервів обсягу реалізації всієї, то суму резерву можна розрахувати за формулою [35]:

$$\sum_i P_{\Pi} = \frac{\Delta P * R_{\Pi}}{100 + R_{\Pi}} \quad (3.2)$$

де ΔP – загальна сума резерву збільшення обсягу реалізованої продукції (послуг);

R_{Π} – рентабельність реалізованої продукції (послуг).

Таблиця 3.2

Дані для розрахунку резерву збільшення чистого прибутку підприємства

Показник	2018	2019	Відхилення
Чистий прибуток, тис. грн.	7329	14813	7484
Середньорічна величина виробничих фондів, тис. грн.	26126	27777,5	1651,5
Обсяг реалізації продукції, тис. грн.	246985	260585	13600

Продовження таблиці 3.2

Рентабельність підприємства,% (3:2 - 100)	28,05	53,33	25,27
Реалізація на 1 грн. виробничих фондів, коп. (3:2•100)	945,36	938,12	-7,25
Чистий прибуток на 1 грн. реалізації, коп. (1:3 - 100)	2,97	5,68	2,72

Вартість залишків готової продукції ПрАТ «Обухівський молокозавод» на складі на 31.12.2019 р. складала 4313 тис. грн.

Для ПрАТ «Обухівський молокозавод» сума резерву всієї продукції (послуг) за звітний період склала 4313 тис. грн., а чистий прибуток на 1 грн. реалізованої продукції у звітному періоді становив 5,68 коп. Звідси сума резерву:

$$P_{\Pi} = 4313 * 0,0568 = 244,98 \text{ тис. грн}$$

Далі визначимо резерви зростання прибутку від зниження собівартості товарної продукції. Резерви зростання прибутку можуть розраховуватися за кожним видом продукції і загалом за всією продукцією (послугами) підприємства. Резерв збільшення прибутку від зниження собівартості кожного виду продукції (послуг) визначають так [35]:

$$\sum_i P_{\Pi} = \Delta P_{ci} * VP_i \quad (3.3)$$

де ΔP_{ci} – резерв зниження собівартості конкретного виду продукції (послуг);

VP_i – можливий обсяг реалізації конкретного виду продукції (послуг).

Для вияву суми резерву збільшення прибутку від зниження собівартості всієї товарної продукції (послуг), до розрахунку береться вся сума резервів зниження собівартості продукції, яка визначена на основі аналізу собівартості продукції(послуг). За період з 2018 р. по 2019 р. собівартість реалізованої

продукції знизилась на 5146 тис. грн., тобто ця сума може бути резервом збільшення прибутку.

Резерви збільшення прибутку внаслідок використання резервів собівартості продукції зі 5146 тис. грн.

$$P_{\Pi} = 5146 * 0,035 = 180,11 \text{ тис. грн}$$

Таблиця 3.3.

**Резерви можливого зростання прибутку і рентабельності ПрАТ
«Обухівський молокозавод», тис. грн.**

Назва резерву	Сума, тис. грн.
Зміна обсягу реалізованої продукції	244,98
Зниження собівартості продукції	5146
Разом	5390,98

Аналіз фінансових результатів підприємства закінчується підрахунком резервів зростання прибутку і рентабельності підприємства, а також розробленням конкретних заходів щодо впровадження виявлених резервів у виробництво. Резерви зростання рентабельності підприємства:

$$P_{\Pi} = \frac{5390,98 * 100\%}{260585} = 2\%$$

Отже, використовуючи резерви зростання прибутку, підприємство має змогу додатково збільшити рентабельність на 2%.

Визначення оптимального терміну обороту дебіторської заборгованості може здійснюватися як в цілому за дебіторською заборгованістю підприємств.

$$T_{\text{ДЗ}}^{\text{опт}} = T_{\text{ДЗ}} - T_{\text{ДГК}} = \frac{360}{\text{ЧД}} * \overline{\text{ДЗ}} - \frac{360}{\text{ЧД}} * \Delta\text{ЧД} \quad (3.4)$$

де $T_{\text{ДЗ}}$ – тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні;

$T_{\text{ДГК}}$ – тривалість обороту для необхідного приросту чистого доходу від реалізації продукції, дні;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.;

ДЗ – середньорічний обсяг дебіторської заборгованості підприємства, тис. грн.;

ΔЧД – необхідний приріст чистого доходу від реалізації продукції, тис. грн.

Отже, розрахуємо оптимальний термін обертання дебіторської заборгованості для ПрАТ «Обухівський молокозавод»:

$$T_{\text{ДЗ}}^{\text{опт}} = T_{\text{ДЗ}} - T_{\text{ДГК}} = \frac{360}{\text{ЧД}} * \overline{\text{ДЗ}} - \frac{360}{\text{ЧД}} * \Delta\text{ЧД} \quad (3.5)$$

$$T_{\text{ДЗ}}^{\text{опт}} = \frac{360}{260585} * 5513,5 - \frac{360}{260585} * 2000 = 5 \text{ дні}$$

Знайдемо оптимальний оптимальний обсяг дебіторської заборгованості:

$$\overline{\text{ДЗ}}_{\text{опт}} = \frac{5}{360} * 260585 = 3619,23 \text{ тис. грн.}$$

Отже, оптимальний термін обертання дебіторської заборгованості 5 днів, а оптимальний обсяг – 3619,23 тис. грн.

Також одним із запропонованих заходів є підвищення рівня прибутку за рахунок збільшення обсягів основних видів продукції, а саме молока, вершкового масла, сметани та кисломолочного сиру на 2%

Таблиця 3.4

Обсяг виробництва та ціни на основні види продукції до та після введення заходу

Основний вид продукції	Звітний період				Проектний період			
	Q в-ва (тонни)	С-ть (грн.)	Опт.-відпуск . ціни (грн.)	Роздріб . ціни (грн)	Q в-ва (тонни)	С-ть (грн.)	Опт.-відпуск . ціни (грн.)	Роздріб. ціни (грн)
Молоко	12054	7	15,25	21,78	12295	6,5	15,25	21,78
Масло вершкове	317	96,35	106,33	136,5	332	95,4	106,33	136,5
Сир кисломолочний (9%)	302	43,25	77,5	110,5	317	42,5	77,5	110,5

Продовження таблиці 3.4

Сметана (20%)	765	34,2	59,5	75	803	32,5	59,5	75
---------------	-----	------	------	----	-----	------	------	----

Отже, з таблиці можна побачити, що собівартість на 1 кг продукції зменшився в зв'язку з тим, що обсяг продукції зріс, а постійні витрати залишились не змінними.

Далі проаналізуємо, як зміняться фінансові результати підприємства від збільшення обсягу продукції та порівняємо значення з звітним періодом.

Таблиця 3.5

Розрахунок фінансових результатів та аналіз їх динаміки

Показник	Звітний період	Проектний період	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне
	тис.грн		тис.грн	%
Дохід від реалізації продукції	286452,61	295146,31	8693,7	3,03
Чистий дохід від реалізації	229162,15	235989,04	6826,89	2,98
Валовий прибуток	46540,14	51113,54	4573,4	9,83
Прибуток від операційної діяльності	14262,7	18345,21	4082,51	28,62
Прибуток до оподаткування	14267,33	18282,5	4015,17	28,14
Чистий прибуток	11699,2	14991,24	3292,04	28,14

Отже, аналізуючи дану таблицю, можна побачити, що в результаті впровадження даного заходу чистий прибуток зросте на 3115 тис. грн, тобто в проектному році чистий прибуток становитиме 14813 тис.грн.

3.3. Вплив запропонованих заходів на фінансовий стан та кредитоспроможність підприємства

В результаті введення заходів щодо підвищення прибутку підприємства було знайдено резерви з підвищення прибутку на ПрАТ «Обухівський молокозавод», які наведені в табл.3.6

Таблиця 3.6

Резерви можливого зростання прибутку і рентабельності ПрАТ «Обухівський молокозавод», тис. грн

Назва резерву	Сума, тис. грн.
Зміна обсягу реалізованої продукції за рахунок продажу залишків готової продукції	244,98
Зміна обсягу реалізації основних видів продукції на 2%	3292
Зниження собівартості продукції	5146
Разом	8682,98

Отже, за рахунок використання даних резервів підприємство може збільшити свій прибуток на 8505 тис.грн., тим самим збільшити його фінансовий стан та кредитоспроможність.

Далі розрахуємо, як зміняться фінансові результати та рентабельність підприємства після введення в дію даного заходу. Розрахунок показників та динаміка наведена в таблиці 3.7

Таблиця 3.7

Вплив запропонованого заходу на фінансові результати та рентабельність ПрАТ «Обухівський молокозавод»

Показник	Звітний період 2018	Проектний період 2019	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення,%
Дохід від реалізації продукції	286452,61	295146,31	8693,7	3,034952274
Чистий дохід від реалізації	229162,15	235989,04	6826,89	2,97906526
Валовий прибуток	46540,14	51113,54	4573,4	9,826786082
Прибуток від операційної діяльності	14262,7	18345,21	4082,51	28,62
Прибуток до оподаткування	14267,33	18282,5	4015,17	28,14
Чистий прибуток	11699,2	14991,24	3292,04	28,14
Коефіцієнт рентабельності активів, %	20,82	25,19	4,37	20,99
Коефіцієнт рентабельності вартості необоротних активів, %	28,92	35	6,08	21,02
Коефіцієнт рентабельності вартості оборотних активів, %	50,41	61,01	10,6	21,03
Коефіцієнт рентабельності активів по балансу, %	20,11	24,33	4,22	20,98
Коефіцієнт рентабельності чистих активів, %	5,68	6,7	1,02	17,96
Коефіцієнт рентабельності продукції,%	7,07	8,43	1,36	19,21

Отже, з даної таблиці, можемо побачити, що за рахунок збільшення чистого прибутку підприємства, показники рентабельності зросли, що свідчить про ефективність запропонованого заходу.

Для аналізу кредитоспроможності підприємств визначають і аналізують два показники: норми прибутку і ліквідності. Тому з'ясуємо, як саме зміняться ці показники в плановому році. Показники норми прибутку та ліквідності наведені в табл. 3.7

Таблиця 3.8

**Вплив запропонованого заходу на норму прибутку та ліквідність
ПрАТ «Обухівський молокозавод»**

Показник	Звітний період 2018	Проектний період 2019	Рекомендовані значення	Відхилення	
				Абсолютне	Відносне, %
Норма прибутку	0,21	0,24		0,04	21,02
Коефіцієнт поточної ліквідності	3,11	3,84	1-2 – ↑; врахування галузевої специфіки; стабільність значень в динаміці	0,73	23,54
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,37	0,43	0,6 – 1 ↑ (але не більше 2); врахування галузевої специфіки	0,06	16,21
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,22	0,29	0,2– ↑ 0,6 ; врахування галузевої специфіки	0,07	31,82

Отже, сума прибутку, що одержується з однієї гривні вкладеного капіталу, зросла на 3 грн., або на 21 %, що свідчить про тенденцію прибутковості підприємства.

Можемо побачити, що показники ліквідності до введення заходу не всі дорівнювали нормативному значенню, після введення стали більш наближеними до них. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показав у проектному році, що 43% поточних зобов'язань підприємство може погасити негайно за рахунок найліквідніших активів. Коефіцієнт швидкої ліквідності був нижчим за нормативне значення і мав тенденцію до зниження, що є негативно. Коефіцієнт

швидкої ліквідності був нижчим за нормативне значення, але після заходів мав тенденцію до збільшення, що є позитивним для кредитоспроможності підприємства.

Таблиця 3.9

**Вплив запропонованого заходу на кредитоспроможність ПрАТ
«Обухівський молокозавод»**

Показник	Звітний	Проектний	Відхилення абсолютне	Нормативне
Покриття	3,26	3,5	0,24	>1
Проміжного покриття	1,31	1,44	0,13	>0,8
Фінансової незалежності	0,89	0,9	0,01	>0,5
Покриття необоротних активів власним капіталом	1,36	1,47	0,11	-
Рентабельність власного капіталу	0,15	0,2	0,05	галузевий
Рентабельність продажу від операційної діяльності	0,04	0,08	0,04	галузевий
Рентабельність продажу від звичайної діяльності	0,07	0,1	0,03	галузевий
Рентабельність активів за чистим прибутком	0,1	0,15	0,05	галузевий
Оборотність оборотних активів	10,01	12,5	2,49	тренд росту
Оборотність позичкового капіталу	2,23	2,6	0,37	тренд росту

Отже, за даними табл.3.9 можемо зробити висновок, що запропонований захід позитивно вплинув на показники фінансового стану і тим самим збільшив кредитоспроможність підприємства.

Висновки до розділу 3

В результаті проведеного дослідження було проаналізовано різні заходи

для підвищення платоспроможності підприємства.

Для вдосконалення управління платоспроможністю та ліквідністю було запропоновано ряд заходів серед яких: пошук внутрішніх резервів зростання ліквідності та платоспроможності підприємства, резервів зростання прибутковості, оптимізація дебіторської заборгованості економію наявних ресурсів, оптимізація структури капіталу, комплекс заходів з підвищення якості створеної продукції, а також проведення постійного моніторингу основних напрямків фінансово-господарської діяльності підприємства, контроль за співвідношенням засобів якими володіє підприємство та його поточними і перспективними зобов'язаннями.

На основі узагальнення різних заходів підвищення платоспроможності запропоновано систему оптимізації дебіторської заборгованості, яка дозволяє своєчасно вживати відповідні заходи для покращення фінансового стану та пошуку шляхів удосконалення управління і підвищення платоспроможності. Для підприємства ПрАТ «Обухівський молокозавод» було визначено оптимальний період обертання дебіторської заборгованості та оптимальний обсяг, який склав – 3619,23 тис. грн.

Також одним заходів підвищення прибутку на ПрАТ «Обухівський молокозавод» є використання резервів прибутку підприємства, що дає змогу підвищити рентабельність підприємства та покращити показники ліквідності ті прибутковості підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В процесі написання роботи було досліджено кредитні ресурси та їх необхідність для підвищення прибутковості підприємства. Ми дійшли висновку, що Використання підприємством сучасних форм кредитування (овердрафт, факторинг, вексельні кредити), залучення оптимальних обсягів, позичених коштів сприяє зміцненню його економічної безпеки та підвищенню ефективності діяльності.

Значення кредиту в діяльності господарств зводиться до забезпечення безперервного задоволення потреб в оборотних коштах, можливості оперативного маневрування фондом оборотних коштів у масштабах позики, що сприяє прискоренню процесу відтворення, оскільки за рахунок швидкого використання ресурсів у господарському обороті господарюючий суб'єкт може почати процес відтворення, маючи в обороті не всю суму необхідних коштів, а тільки їх частину.

Найважливішими характеристиками фінансового стану суб'єкта господарювання є рівні його платоспроможності та кредитоспроможності. Кредитоспроможність суб'єкта господарювання проявляється в наявності у нього передумов для залучення позикових засобів і здатності своєчасно повернути узятую позику і платежі, а Платоспроможність є можливістю суб'єкта господарювання своєчасно розплачуватися за своїми зобов'язаннями і залежить від ефективності управління процесами формування та використання фінансових ресурсів.

Ми розглянули різні методики щодо оцінки кредитоспроможності та платоспроможності підприємства, які проводяться різними банківськими установами. Зробили висновок, що серед методів оцінки кредитоспроможності позичальника банками здебільшого застосовуються метод рейтингової оцінки, а також модель розрахунку інтегрального показника.

Визначили шляхи та запропоновано заходи, які сприяють підвищенню кредитоспроможності та платоспроможності, серед яких було виділено ті, які впливають на підвищення прибутковості підприємства, такі як пошук внутрішніх резервів зростання ліквідності та платоспроможності підприємства, резервів зростання прибутковості, оптимізація дебіторської заборгованості економію наявних ресурсів та інші.

Об'єктом дослідження дипломної роботи було обрано ПрАТ «Обухівський молокозавод», яке займається перероблення молока, виробництвом масла та сиру під торговою маркою «Лукавиця».

В процесі аналізу фінансового стану ПрАТ «Обухівський молокозавод» було визначено, що підприємство не має довгострокових зобов'язань, а має тільки деякі поточні. Серед поточних найбільшу частку займає поточна кредиторська заборгованість за розрахунками за одержаними авансами, а саме 2,37%.

Отже, аналіз майна підприємства та джерел його формування показав, що підприємство має не поганий ресурсний потенціал для здійснення господарської діяльності.

В процесі аналізу майна ПрАТ «Обухівський молокозавод» за 2016–2018 роки, було визначено, що найбільшу частку в його складі займають оборотні активи, які у 2018 році становили 26265 тис. грн. (51,78%), що є менше на 1379 тис. грн. відносно рівня 2016 року. В структурі майна підприємства найбільшу частку займають основні засоби та виробничі запаси, що спричинено виробничою спеціалізацією підприємства. Найбільшим джерелом формування майна підприємства є власний капітал (93,11% у 2016 році).

В результаті аналізу кредитоспроможності ПрАТ «Обухівський молокозавод» за діючими методиками ПАТ «УкрСиббанк» було визначено, що фінансовий стан є задовільним, що є позитивним фактором для даного суб'єкта господарювання при отриманні позики та служить джерелом інформації для кредитора, щодо майнового стану, прибутковості, ліквідності та фінансової

стійкості підприємства.

На заключному етапі оцінки кредитоспроможності підприємства було визначено клас його фінансового стану, а саме Клас 1, інтегральний показник становить 2,39, що свідчить високий рівень фінансового стану, наявні підстави вважати, що і надалі виконання зобов'язань боржником здійснюватиметься на високому рівні.

Для оцінки доцільності залучення позикових коштів було використано ефект фінансового важеля, який показав, що залучення кредитних коштів є доцільним, але доки рівень фінансових витрат не перевищить рівень економічної рентабельності, тобто 16%.

На основі узагальнення різних заходів підвищення платоспроможності було запропоновано систему оптимізації дебіторської заборгованості, яка дозволяє своєчасно вживати відповідні заходи для покращення фінансового стану та пошуку шляхів удосконалення управління і підвищення платоспроможності. Для підприємства ПрАТ «Обухівський молокозавод» було визначено оптимальний період обертання дебіторської заборгованості та оптимальний обсяг, який склав – 3619,23 тис.грн.

Також одним заходів підвищення прибутку на ПрАТ «Обухівський молокозавод» є використання резервів прибутку підприємства, які склали 5390,98 тис. грн, що дає змогу підвищити рентабельність підприємства на 2%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення “Про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім’ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і придбання житла”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua/laws/show/584-2001- %D0%BF](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/584-2001-%D0%BF).
2. Заходжай В. Статистичне вивчення обсягу, складу й динаміки кредитних вкладень і кредитних ресурсів // Персонал. – 2006. – № 5. – С. 13– 16. – (Ukrainian source).
3. Слав’юк Р. А. Фінанси підприємств: підручник / Р.А.Слав’юк; Національний банк України, Університет банківської справи. – К.: УБС НБУ: Знання, 2010. – 550 с. – (Ukrainian source).
4. Еш С. М. Фінансовий ринок. Навч. посіб. 2-ге вид. / С.М.Еш. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 528 с. – (Ukrainian source).
5. Класифікація інституційних секторів економіки України. Наказ Державного комітету статистики України від 18.04.2005 р. № 96. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon.nau.ua/doc/?code=v0096202-05](http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0096202-05)
6. Слав’юк Р. А. Фінанси підприємств: підручник / Р.А.Слав’юк; Національний банк України, Університет банківської справи. – К.: УБС НБУ: Знання, 2010. – 550 с. – (Ukrainian source).
7. Чеповский В.А. Банки: Буквар кредитування. Технології банківських позичок. М.: Антедор, 2012. -с 111.
8. В. В. Асаул, А. В. Дементьев, Д. К. Молчанов; під ред. В. В. Асаул; Фінанси, грошовий обіг і кредит: навч. посібник. - 2010. - з 160.
9. Мазурина Т. Ю., Бичков В. П. / Банківське кредитування: Підручник. - 2010. - с.32.
10. Кравченко В.П. Удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника / В.П. Кравченко, В.І. Кравченко // Наукові праці КНТУ Економічні науки. – 2010. – № 17. – С. 11-15.

11. Остафіль О. Комплексна оцінка кредитоспроможності позичальника як інструмент управління кредитним ризиком банку / О. Остафіль, М. Рубаха // Формування ринкової економіки в Україні. - 2009. - № 19. – С. 387–396.

12. Бордюг В.В. Теоретичні основи оцінки кредитоспроможності позичальника банку / В.В. Бордюг // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2008. – № 3. – С. 112-115.

13. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] : положення, затверджене постановою Правління НБУ від 25.01.2012 р., №23. – Режим доступу до документу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>

14. Терещенко О.О. Оцінка кредитних ризиків: відповідність новацій НБУ міжнародній практиці// Вісник НБУ. – 2012. - №9. – С.4 -8.

15. Кредитование: Пер. с англ. / Под ред. М. А. Гольцберга, Л. М. Хасан-Бек. — К.: ВНУ, 2010. — 384 с.

16. Офіційний сайт ПрАТ «Обухівський молокозавод»

17. Костецький І. Ефективність аналізу основних виробничих засобів підприємств АПК / Іван Костецький, Ярослав Костецький // Зб. наук. праць «Економічний аналіз». – Тернопіль : Вид-во ТНЕУ. – 2010. – Випуск 5. – С. 118 – 120

18. А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Г. Г. Нам, А. М. Павліковський, О. В. Павловська, В. З. Потій, А. П. Куліш, О. О. Терещенко, Н. П. Шульга, С. А. Булгакова: Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с., іл. ISBN 966-574-010-5

19. Фурик В. Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2006.

20. Консолідована фінансова звітність за Міжнародними стандартами звітності та звіт незалежних аудиторів ПАТ «УкрСиббанк» за 2016 рік

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrsibbank.com/aboutbank/public-information/financial-reports>.

21. Постанова 30.06.2016 № 351: Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

22. Савенко Н.В. Особливості формування і сучасний стан акціонерного сектору в Україні / Н.В. Савенко // Всеукраїнський науковий-виробничий журнал / Інноваційна економіка. – К.: Либідь, 2011. – 25 с.

23. Савицкая Г.В. Экономический анализ: Уч. пособие / Г.В.Савицкая.–8-е изд., перераб. – М.: Новое знание, 2003 г. – 640 с.

24. Партин Т.О. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / Т.О. Партин, А.Г. Загородній; 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2011. – 379 с.

25. Коваленко М.А. Шляхи підвищення платоспроможності підприємства та фінансові джерела його проведення / М.А. Коваленко, Н.В. Лобанова // Фінанси України. – 2014. – № 8. – С. 69

26. Череп А.В. Удосконалення моделі стійкої платоспроможності підприємств / А.В. Череп, С.В. Северина // Вісник економічної науки України. – 2015. – № 2. – С. 170–174.

27. Тимошик Н. С.- Шляхи підвищення ліквідності та платоспроможності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/10251/2/Conf_2011v2_Len_IShliakhy_pidvyshchennia_likvidnosti_113.pdf

28. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту / Л. М. Ремньова // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - №2 (32). - С. 87-95

29. Мелень О.В. Актуальність питань розробки напрямів підвищення прибутковості підприємства / О.В. Мелень, Т.А. Гарібян // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – №8. – С. 91 – 94.

30. Филиппова Т.А. Пути повышения прибыли на предприятии // Т.А. Филиппова, Д.И. Серебрякова, Наука и экономика. 2012. (№ 2.) С. 57-59.

31. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства // Економіка держави. – К., 2010. - №1. – С.61-62.

32. Костевич О. Д. Фінансовий потенціал підприємства та його оцінювання: методологічний аспект / О. Д. Костевич // Легка промисловість. – 2010. – №2. – С. 10-13.

33. 1. Карбовник А. М. Деякі аспекти управління дебіторською заборгованістю та їх вплив на джерела формування оборотних активів / А. М. Карбовник. — К. : Фінанси України, 2010. — 197 с.

34. Індеси споживчих цін у 1991-2019рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/ct/cn_rik/is/sc/isc_u/isc_m_u.htm

35. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 392 с

36. Фурик В. Г. Комплексна оцінка кредитоспроможності підприємств-позичальників комерційним банком / В. Г. Фурик, Т. К. Калугаряну // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 37.. – № 6. – С. 63-68.

37. Чайковський Я. Напрями вдосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника-юридичної особи / Я. Чайковський // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – № 19 (1). – С. 176-188.

38. Кравченко В. П. Удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника / В. П. Кравченко, В. І. Кравченко // Наукові праці КНТУ. – 2010. – Вип. 17. – С. 127-133.

39. Левченко О. М. Методика аналізу кредитного портфеля комерційного банку: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / О. М. Левченко; Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2003. — 17 с.

40. Манжос С. Б. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням галузевих особливостей [Електронний ресурс] / С. Б. Манжос //

Сталий розвиток економіки. - 2013. - № 4. - С. 351-356. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_4_75.

41. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручн. / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук – К.: «Центр учбової літератури». – 2013. – 504 с.

42. Виговська Н. Г. Удосконалення нормативної регламентації оцінки кредитоспроможності позичальника / Н. Г. Виговська, В. Г. Виговський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2017. – № 2 (80). – с. 150-156.

43. Вовчак О. Д. Модернізація підходів до оцінки кредитоспроможності позичальників банків / О. Д. Вовчак, Н. С. Меда // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 12 (214). – С. 11-15.

44. Гриценко Л. Л. Комплексна експрес-методика оцінки кредитоспроможності підприємства з урахуванням приналежності до виду економічної діяльності / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, В. Л. Лиштван // Гроші, фінанси і кредит. – 2010. – № 7 (109). – С. 206-211.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	8	8
накопичена амортизація	1002	8	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5866	6178
Основні засоби	1010	26604	25648
первісна вартість	1011	58252	61825
знос	1012	31648	36177
Інвестиційна нерухомість	1015	23	2
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	54	39
знос інвестиційної нерухомості	1017	31	37
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	260	260
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	275	289
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	343	15060
Усього за розділом I	1095	33371	47437
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14805	14661
Виробничі запаси	1101	7203	7117
Незавершене виробництво	1102	4	1
Готова продукція	1103	7304	7224
Товари	1104	294	319
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1984	2132
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			

за виданими авансами	1130	1606	1561
з бюджетом	1135	0	59
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	57
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих	1140	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх	1145	144	145
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	299	294
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	12016	5755
Готівка	1166	290	326
Рахунки в банках	1167	11726	5429
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	44	65
Усього за розділом II	1195	30898	24672
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	64269	72109
	1	2	3
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3203	3203
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	3092	3092
Додатковий капітал	1410	35896	43780
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	3539	3963
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11642	10493
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	57372	64531
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:	1531	0	0
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
<i>Векселі видані</i>	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	2198	2367
розрахунками з бюджетом	1620	1010	694
у тому числі з податку на прибуток	1621	525	0
розрахунками зі страхування	1625	207	321
розрахунками з оплати праці	1630	981	1310
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635	349	517
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з</i>	1640	336	196
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх</i>	1645	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою</i>	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	1618	1971
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
<i>Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків</i>	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	198	202
Усього за розділом III	1695	6897	7578
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
<i>V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного</i>	<i>1800</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Баланс	1900	64269	72109

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 рік

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

	1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	246985		237295
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Премії, передані у перестраховання</i>	<i>2012</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(214618)		(207058)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	<i>(0)</i>		<i>(0)</i>
Валовий:	2090	32367		30237
прибуток				
збиток	2095	(0)		(0)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
Інші операційні доходи	2120	4023		1737
<i>Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	<i>2121</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	<i>0</i>		<i>0</i>
Адміністративні витрати	2130	(5357)	(4675)	
Витрати на збут	2150	(16498)	(13746)	
Інші операційні витрати	2180	(5663)	(3252)	
<i>Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	<i>2181</i>	<i>(0)</i>	<i>(0)</i>	
<i>Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	<i>(0)</i>	<i>(0)</i>	

Адміністративні витрати	2130	(5357)	(4675)
Витрати на збут	2150	(16498)	(13746)
Інші операційні витрати	2180	(5663)	(3252)
<i>Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2181	(0)	(0)

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0
первісна вартість	1001	8	8	0
накопичена амортизація	1002	8	8	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2214	5866	0
Основні засоби:	1010	25321	26604	0
первісна вартість	1011	52054	58252	0
знос	1012	26733	31648	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	15	23	0
первісна вартість	1016	37	54	0
знос	1017	22	31	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	260	260	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	46	275	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	2427	343	0
Усього за розділом I	1095	30283	33371	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	12253	14805	0
Виробничі запаси	1101	7571	7203	0
Незавершене виробництво	1102	0	4	0
Готова продукція	1103	4436	7304	0
Товари	1104	245	294	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0

Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1626	1984	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2176	1606	0
з бюджетом	1135	306	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	298	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	166	144	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	687	299	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	7607	12016	0
Готівка	1166	183	290	0
Рахунки в банках	1167	7424	11726	0
Витрати майбутніх періодів	1170	5	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:	1181	0	0	0
резервах довгострокових зобов'язань				
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	47	44	0
Усього за розділом II	1195	24873	30898	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	55156	64269	0
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3203	3203	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	3092	3092	0
Додатковий капітал	1410	28672	35896	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	3109	3539	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11763	11642	0
Неоплачений капітал	1425	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0

Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	49839	57372	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	1521	2198	0
за розрахунками з бюджетом	1620	965	1010	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	525	0
за розрахунками зі страхування	1625	177	207	0
за розрахунками з оплати праці	1630	794	981	0

за одержаними авансами	1635	0	349	0
за розрахунками з учасниками	1640	86	336	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	1035	1618	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	739	198	0
Усього за розділом III	1695	5317	6897	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	55156	64269	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	237295	183810
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-207058	-157780
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	30237	26030
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	1737	2708

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	-4675	-3663
Витрати на збут	2150	-13746	-11928
Інші операційні витрати	2180	-3252	-2642
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10301	10505
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	42	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-4	-13
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	10339	10492
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1861	-1892
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	8478	8600
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0
первісна вартість	1001	8	8	0
накопичена амортизація	1002	8	8	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	651	2214	0

Основні засоби:	1010	20466	25321	0
первісна вартість	1011	42931	52054	0
знос	1012	22465	26733	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	15	0
первісна вартість	1016	0	37	0
знос	1017	0	22	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	260	260	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	40	46	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	3665	2427	0
Усього за розділом I	1095	25082	30283	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	9833	12253	0
Виробничі запаси	1101	6043	7571	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	3565	4436	0
Товари	1104	225	245	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрашування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7442	1626	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	2176	0
з бюджетом	1135	9	306	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	298	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	95	166	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	648	687	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	4078	7607	0
Готівка	1166	142	183	0
Рахунки в банках	1167	3936	7424	0
Витрати майбутніх періодів	1170	6	5	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:	1181	0	0	0

резервах довгострокових зобов'язань				
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	20	47	0
Усього за розділом II	1195	22131	24873	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	47213	55156	0

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3203	3203	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	3092	3092	0
Додатковий капітал	1410	18243	28672	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	2483	3109	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	15682	11763	0
Неоплачений капітал	1425	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	42703	49839	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				

Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0
за довгостроковими зобов'язаннями				
за товари, роботи, послуги	1615	1358	1521	0
за розрахунками з бюджетом	1620	1537	965	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	966	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	150	177	0
за розрахунками з оплати праці	1630	582	794	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	68	86	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	237	1035	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	578	739	0
Усього за розділом III	1695	4510	5317	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	47213	55156	0

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	183810	159028
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-157780	-132536
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	26030	26492
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0

Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	2708	4930
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	-3663	-2807
Витрати на збут	2150	-11928	-10020
Інші операційні витрати	2180	-2642	-2653
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	10505	15942
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	0	1
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-13	-3
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	10492	15940
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1892	-3420
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	8600	12520
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0